

EU

KRATAK PREGLED FINANSIRANJA

JUN 2006

POSEBNO IZDANJE

EU 2007-2013

1. UVOD

Evropska komisija je reorganizovala svoju strategiju finansiranja za period 2007-2013. Obezbeđeno je više fondova koji su dostupni doslovno svim evropskim organizacijama. U isto vreme, shvatanje mehanizama finansiranja, kao i davanje zajedničkih predloga projekata postaje sve teže. Konkurencija u 25 zemalja EU je takođe veća.

Europa Media – Obuka 2006

Sadržaj svih naših programa obuke je poboljšan tako da je sada glavni akcenat na novim instrumentima za period 2007-2013, i aktuelni programi uvode se jedino u ovom kontekstu, tj. sumiranjem prethodnog iskustva da bi se pripremili za buduće programe.

Elektronsko učenje (eLearning)

Ova obuka preporučuje se onima koji nisu upoznati sa EU sistemom finansiranja i razvojem projekata Evropske komisije. Tokom dvomesečne obuke, učesnici dobijaju jasnu sliku o sistemu finansiranja i mogu sami da razvijaju predloge projekata. Registracija je trajna.

European Funding Academy

(Budimpešta, Mađarska) 1. jul – 13. oktobar

Zajedno sa Miškolc univerzitetom, Fondacijom Inostart i Geonardom Ltd, Europa Media je razvila novi, specijalni program obuke sa ciljem da se integrišu sve faze razvoja i upravljanja projektima Evropske zajednice (EZ). Nakon ovoga kursa, učesnici će moći da izaberu najbolji izvor finansiranja specifične ideje, urade predlog za nju, pregovaraju sa Komisijom

o dobijenom projektu, kao i da sami upravljaju projektom. Program traje najmanje 3 meseca, uključujući kurs iz elektronskog učenja i intenzivni petodnevni kurs.

Trodnevni međunarodni kurs obuke za razvoj projekata Evropske unije – Tehnologije informacionog društva (IST)

(Heviz, Mađarska) 25-27 septembar 2006

Evropska komisija će drastično promeniti planove finansiranja koji su dostupni evropskim IST projektima koji počinju 2006. Ove promene odnose se na uvođenje potpuno novih programa, kao i na značajno povećanje budžeta postojećih programa.

Predavači na seminaru predstaviće nove programe, uglavnom oslanjajući se na iskustvo stečeno tokom godina uspešnog razvoja projekata u okviru postojećih planova finansiranja.

Međunarodni seminar o razvoju projekata Evropske komisije – Energija i životna sredina

(St Julians, Malta) 21-22 septembar 2006

Ovaj program se preporučuje donosiocima odluka, kao i višim menadžerima projekata koji zastupaju kompanije i druge organizacije koje nameravaju da aktivno učestvuju u razvoju budućih projekata vezano za energiju i životnu sredinu.

Za informacije o ažuriranju novih programa, pozive za predloge projekata i druga dešavanja posetite <http://www.eucenter.org/>.

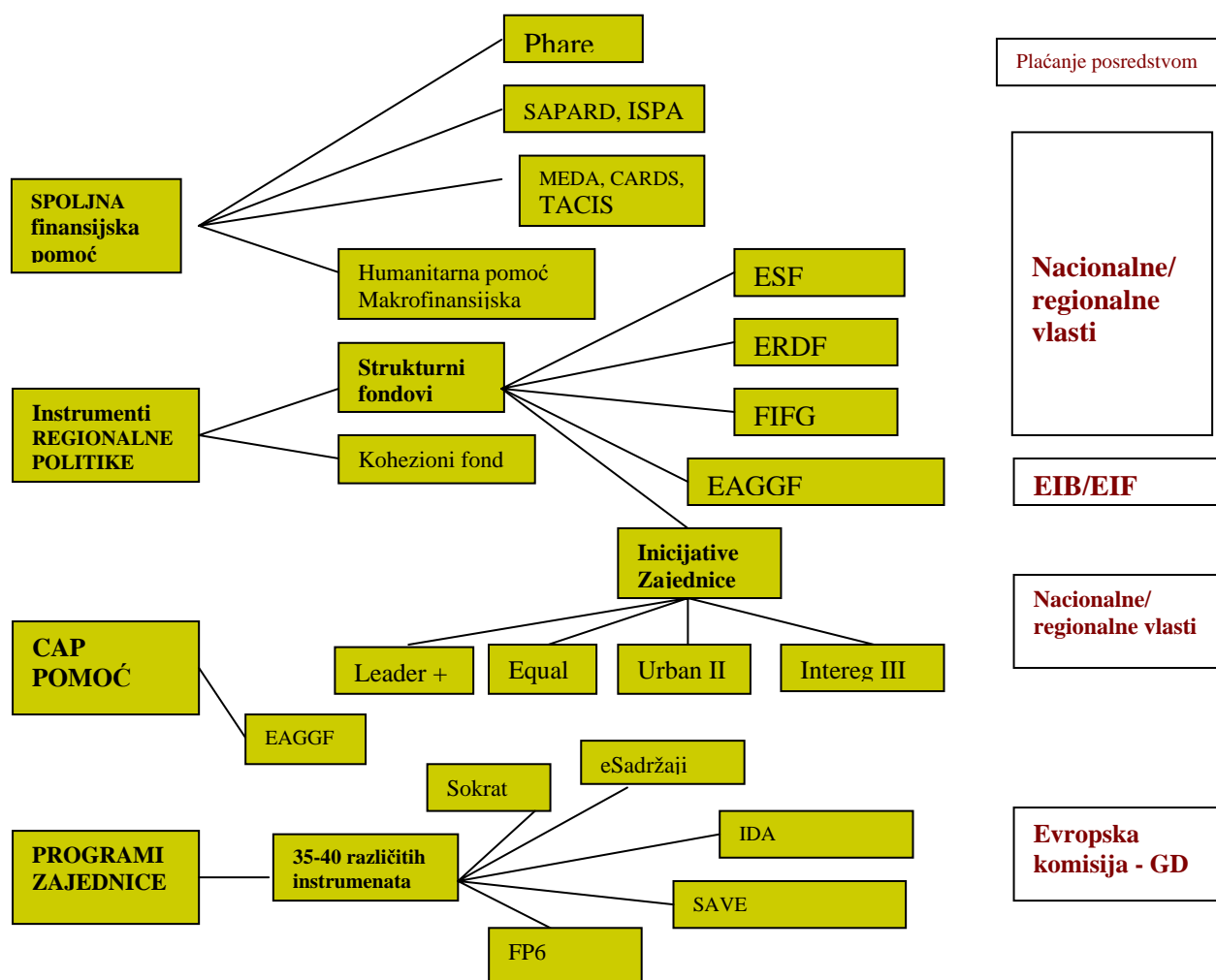
SADRŽAJ

1. Uvod		2
2. Mogućnosti finansiranja u 2006.		4
2.1. EU spoljna pomoć	5	
2.1.1. Pretpristupni fondovi	5	
2.1.2. Ostala vrste spoljne pomoći	6	
2.1.3. Prelazni period (2004-2006) – pomoć nakon pristupanja	8	
2.2. Strukturni fondovi i Kohezioni fond		8
2.2.1. Strukturni fondovi	8	
2.2.2. Inicijative Zajednice	9	
2.2.3. Kohezioni fond	11	
2.3. Evropska investiciona banka, EIB		11
2.4. Evropski investicioni fond, EIF		12
2.5. Programi Zajednice		13
2.6. Ostale mogućnosti finansiranja u Evropi		21
3. Nove mogućnosti finansiranja od 2007.		25
3.1. EU kao globalni partner		26
3.1.1. Instrument za razvojnu i ekonomsku saradnju	26	
3.1.2. Instrument za evropsko susedstvo i partnerstvo, ENPI	27	
3.1.3. Instrument za pretpristupnu pomoć, IPA	27	
3.1.4. Instrument za stabilnost	28	
3.2. Kohezija za rast i zaposlenost		28
3.2.1. Promene u ERDF	29	
3.2.2. Promene u ESF	30	
3.2.3. Novine u Kohezionom fondu	30	
3.3. Konkurentnost za rast i zaposlenost		30
3.3.1. Sedmi okvirni program za istraživanje i razvoj – FP7	31	
3.3.2. Okvirni program za konkurentnost i inovativnost, CIP	33	
3.3.3. Integrisani akcioni program za doživotno učenje	34	
3.4. Očuvanje i upravljanje prirodnim resursima		35
3.4.1. Zajednička poljoprivredna politika, CAP	36	
3.4.2. LIFE+	36	
3.4.3. Zajednička politika ribarstva, CEP	37	
3.5. Građani, sloboda, sigurnost i pravda		37
3.5.1. Program zdravlja i zaštite potrošača	38	
3.5.2. Kultura 2007	39	
3.5.3. Mediji 2007	39	
3.5.4. Građani za Evropu	40	
3.5.5. Omladina u akciji	40	
3.5.6. Progres	41	
4. Izvori informacija		43
5. Skraćenice		50

2. MOGUĆNOSTI FINANSIRANJA U 2006.

Plan za mogućnosti finansiranja za 2006 je uglavnom strukturiran u skladu sa tri glavne interesne oblasti Evropske komisije:

- Regionalnom politikom koja je usmerena ka ekonomskom i socijalnom razvoju u regionima EU. Ovde se finansijska pomoć obezbeđuje uglavnom preko nacionalnih ili regionalnih vlasti;
- Spoljnim politikama koje se odnose na zemlje koje nisu u EU, uključujući pomoć zemljama u procesu pristupanja EU, zemljama kandidatima i trećim zemljama;
- Tematskim politikama. U ovoj oblasti, u okviru brojnih posebnih programa Zajednice pruža se pomoć za teme kao što su istraživanje i razvoj, informacione tehnologije, pravosuđe, zdravlje, životna sredina ili obrazovanje.



2.1. EU Spoljna pomoć

2.1.1. Pretpristupni fondovi

Pretpristupni fondovi predstavljaju finansijske instrumente koje je uspostavila Evropska unija sa ciljem pružanja pomoći zemljama aplikantima u pripremi za ulazak u EU:

- Program **Phare (2000-2006)** (Pomoć za obnovu privrede Poljske i Mađarske) pruža podršku implementaciji zadataka (razvoj institucija i usklađivanje zakonodavstva) koji su definisani od strane nacionalnih vlada i Evropske komisije u Pristupnom partnerstvu i u nacionalnim programima za usvajanje pravnih tekovina EU (acquis communautaire). Ovi zadaci odnose se na razvoj koji ima ekonomske, društvene i političke posledice. U poslednje vreme, glavni cilj programa Phare je pružanje pomoći u pripremi zemalja kandidata za pristupanje regionalnim (Evropski fond za regionalni razvoj – ERDF) i socijalnim (Evropski socijalni fond – ESF) oblastima strukturnih fondova. Nalazi se u nadležnosti Generalnog direktorata za proširenje, koji je takođe odgovoran za celokupnu koordinaciju i pretpristupnu pomoć (uključujući programe ISPA i SAPARD). Na osnovu stepena pripremljenosti svake zemlje, program PHARE se implementira pod centralizovanom ili decentralizovanom upravljačkom strukturom. U okviru decentralizovanog sistema implementacije (DIS), nacionalni organi koji sprovode implementaciju prethodno podležu kontroli lokalne delegacije Evropske komisije. U sledećem koraku, kada je reč o proširenom decentralizovanom sistemu implementacije (EDIS), nacionalni organi koji sprovode implementaciju prethodno ne podležu kontroli lokalne delegacije EZ.

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/>

- Glavni cilj programa **SAPARD (2000-2006)** (Posebni akcioni program za pretpristupnu pomoć za poljoprivredu i ruralni razvoj) je pomoć u pripremi za članstvo u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja. Predlozi projekata mogu se dostaviti najkasnije do 30. aprila 2004. Sredstva u okviru programa SAPARD mogu se koristiti do kraja 2006. u skladu sa potpisanim ugovorima.

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/sapard.htm>

- Program **ISPA (2000-2006)** (Instrument za strukturne politike u pretpristupnom periodu) finansira glavne projekte u oblasti životne sredine i saobraćajne infrastrukture, kao i dugoročne investicije. Kohezioni fond će zameniti program ISPA nakon što određena zemlja pristupi Zajednici. Kada je reč o dotacijama Kohezionog fonda, primenjivaće se isti sistem na osnovu kojeg su finansijska sredstva programa ISPA bila plativa.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/ispa_en.htm

- Program **CARDS (2000-2006)** (Pomoć Zajednice za obnovu, razvoj i stabilizaciju) uspostavljen je 2000. sa ciljem da se unapredi mir i stabilnost u regionu zapadnog Balkana. U prethodnom periodu, Evropska unija je dodelila 6,8 milijardi evra ovom regionu. Cilj programa CARDS je pružanje pomoći zemljama zapadnog Balkana (Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Srbija, Crna Gora i bivša jugoslovenska republika Makedonija) pri učešću u procesu stabilizacije i pridruživanja. Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju utvrđen je formalni ugovorni odnos. Tokom perioda 2000-2006, obezbeđeno je 4,6 milijardi evra za rekonstrukciju, razvoj institucija i zakonodavstva, garantovanje ljudskih

prava, sa ciljem da se održi ekonomski i društveni razvoj i da se unaprede bliski odnosi između zemalja zapadnog Balkana i EU. Svi programi imaju nacionalne i regionalne komponente. Za regionalne programe nadležna je Evropska kancelarija za pomoć i saradnju, dok su za nacionalne programe nadležne delegacije Evropske komisije u zemljama o kojima je reč. Hrvatska i Makedonija, koje su dobile status zemlje kandidata, koriste pretpristupnu finansijsku pomoć, a ostale zemlje zapadnog Balkana imaju pravo da učestvuju u regionalnom programu CARDS.

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/cards/index_en.htm

U periodu 2007-2013, IPA (Instrument za pretpristupnu pomoć) zameniče pretpristupne finansijske instrumente za period 2000-2006 PHARE, SAPARD, turski pretpristupni instrument i finansijski instrument za zapadni Balkan – CARDS. (Više informacija na strani 27)

- Program **MEDA (2000-2006)** (Evro-mediteransko partnerstvo) predstavlja glavni finansijski instrument Evropske unije za implementaciju evro-mediteranskog partnerstva. Program pruža tehničke i finansijske mere podrške reformama ekonomskih i društvenih struktura u mediteranskim zemljama partnerima (Alžir, Kipar, Egipat, Izrael, Jordan, Liban, Malta, Maroko, Palestinske Teritorije, Sirija, Tunis i Turska). Prvi program MEDA uveden je 1996, nakon čega je 2000. godine usledio program MEDA II. Tokom perioda 2000-2006, dodeljeno je 5,35 milijardi evra ovom regionu. Program MEDA je dostupan za saradnju na bilateralnom, regionalnom i multilateralnom nivou. Na bilateralnom i regionalnom nivou, program pruža podršku ekonomskoj tranziciji, priprema slobodnu trgovinu i jača društveno-ekonomsku ravnotežu. Međutim, na multilateralnom nivou, program se odnosi na tri oblasti koje su pokrivene Deklaracijom iz Barselone.

http://europa.eu.int/comm/external_relations/euromed/meda.htm

- Tehnička pomoć **TACIS (2000-2006)** (Tehnička pomoć za Zajednicu nezavisnih država) uspostavljena je 1991. sa ciljem da se pomogne prelazak na tržišnu ekonomiju i demokratsko društvo u zemljama Istočne Evrope i Centralne Azije (Jermenija, Belorusija, Gruzija, Kazahstan, Kirgistan, Moldavija, Mongolija, Ruska federacija, Turkmenistan, Tadžikistan, Ukrajina, Uzbekistan). Ukupna novčana sredstva programa do kraja 2006. iznose 3,138 miliona evra. Glavni ciljevi regionalnih aktivnosti su institucionalne i pravne reforme, podrška privatnom sektoru, razvoj mreža infrastrukture i ruralne ekonomije, kao i unapređenje zaštite životne sredine i upravljanje prirodnim resursima. Generalni direktorat za spoljne poslove je nadležan za politički dijalog, dok godišnje programe sprovodi Evropska kancelarija za pomoć i saradnju.

http://europa.eu.int/comm/external_relations/ceeca/tacis/

U periodu 2007-2013, ENPI (Instrument za evropsko susedstvo i partnerstvo) zameniče programe za period 2000-2006 MEDA, TACIS i (deo) programa CARDS. (Više informacija na strani 27)

2.1.2. Ostale vrste spoljne pomoći

Spoljna pomoć EU je dopunjena sa dva instrumenta koja su koncipirana tako da pomognu trećim zemljama (zemlje koje se ne uklapaju u definiciju država članica EU):

- Na osnovu uredbe Saveta 1257/96, **Humanitarna pomoć** pruža podršku, olakšice i zaštitu trećim zemljama, što podrazumeva, na primer, finansijsku podršku prilikom transporta pomoći, pružanje neophodne pomoći populaciji koja je u višegodišnjoj krizi ili spašavanje ljudi u slučajevima vanrednog stanja i prirodnih katastrofa. Od 1992, za pomoć je nadležna Kancelarija za humanitarnu pomoć Evropske unije (ECHO). Pored toga što finansira humanitarnu pomoć, ECHO takođe razvija studije izvodljivosti, nadgleda humanitarne projekte i unapređuje mere za sprečavanje katastrofa. Godišnji budžet za naredni finansijski period (2007-2013) koji je predložio ECHO iznosi 910 miliona evra.
http://www.europarl.eu.int/facts/6_4_3_en.htm?textMode=on
ECHO: http://europa.eu.int/comm/echo/index_en.htm

- **Makrofinansijska pomoć** prvobitno je služila kao podrška platnom bilansu unutar Zajednice. Makrofinansijska pomoć je proširena na treće zemlje 1990. sa ciljem pružanja podrške političkim i ekonomskim reformama u zemljama Centralne i Istočne Evrope, uz poseban osvrt na bivše jugoslovenske republike. Makrofinansijska pomoć se dodeljuje uglavnom u vidu dugoročnih zajmova i sprovodi se uz podršku Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Svetske banke. Pored toga, ponekad se daju dotacije i finansijska pomoć se daje u kombinaciji sa sredstvima drugih (uglavnom pretpripravnih) programa.
http://europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/activities_macrofinancialassistance_en.htm

Evropska unija je pokrenula nekoliko dopunskih inicijativa koje omogućavaju pomoć za pripremu zemalja u procesu pristupanja, zemalja kandidata ili trećih zemalja. Glavne inicijative su:

TAIEX predstavlja Instrument za tehničku pomoć i razmenu informacija, za koji je nadležna jedinica za izgradnju institucija u okviru Generalnog direktorata za proširenje Evropske unije. Cilj programa je pružanje kratkoročne tehničke pomoći novim državama članicama, zemljama kandidatima i državnim upravama zemalja zapadnog Balkana u oblasti usklađivanja, primene i sprovođenja zakonodavstva EU u skladu sa sveobuhvatnim ciljevima politike Evropske komisije.
<http://taiex.cec.eu.int/>

SIGMA predstavlja zajedničku inicijativu Evropske unije (EU) i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) koju uglavnom finansira Evropska unija. Program SIGMA, koji je uspostavljen 1992. i utvrđen sporazumima između EU i OECD-a, pruža podršku zemljama partnerima u njihovim naporima da modernizuju sisteme državnog upravljanja. Ova podrška uključuje: procenu napretka u sprovođenju reformi i utvrđivanje prioriteta; pomoć za proces izgradnje institucija i uspostavljanje pravnih okvira; olakšice za pomoć EU i drugih donatora pružanjem pomoći pri kreiranju projekata i implementaciji akcionih planova.
<http://www.sigmaweb.org/>

Program **PRINCE** je koncipiran sa ciljem da se pomogne sprovođenje informacione i komunikacione strategije Evropske unije. Naglasak je na informacionim i komunikacionim aktivnostima u vezi sa pitanjima proširenja, usmerenih uglavnom na javnost u državama članicama EU.
http://europa.eu.int/comm/enlargement/financial_assistance/index_en.htm

2.1.3. Prelazni period (2004-2006) – pomoć nakon pristupanja

- 8 od 10 zemalja, koje su ranije imale pravo na sredstva programa Phare, postale su nove države članice u maju 2004. zajedno sa Maltom i Kiprom, koji su dobijali pretpristupnu pomoć putem različitih instrumenata, budžetskih linija i procedura. Kao rezultat toga, 2003. je bila završna programska godina pretpristupne pomoći za ove zemlje, iako je predviđeno da se sporazum nastavi do 2005, a isplata fondova do 2006.
- Članom 34. Uredbe o pristupanju utvrđena je Tranziciona olakšica za pomoć nakon pristupanja sa ciljem da se obezbedi trajna finansijska pomoć novim državama članicama u brojnim ključnim oblastima koje su utvrđene u sveobuhvatnim monitoring izveštajima iz 2003. i zahtevaju dalje jačanje.
- Pomoć nakon pristupanja implementira se u okviru EDIS sistema.

2.2. Strukturni fondovi i Kohezioni fond

Glavni cilj regionalne politike Evropske unije je smanjenje razlika u regionalnom razvoju u regionima EU. Kohezioni fond i strukturni fondovi predstavljaju glavne finansijske instrumente za postizanje tog cilja.

2.2.1. Strukturni fondovi

Strukturni fondovi pružaju podršku za implementaciju tri cilja, inicijativa i inovativnih aktivnosti Zajednice. Glavni deo sredstava iz strukturnih fondova EU namenjen je za tri glavna cilja. Prva dva su isključivo regionalna, a treći je horizontalan – razvoj ljudskih resursa.

Ciljevi

Prvi cilj pruža pomoć za najnerazvijenije regione. U tu grupu spadaju regioni veličine NUTS 2 (NUTS – nomenklatura statističkih teritorijalnih jedinica)

- čiji je BDP po glavi stanovnika niži od 75 % proseka Evropske unije,
- udaljeni regioni (npr. prekomorski regioni Francuske) čiji je BDP takođe niži od 75%,
- regioni u kojima je gustina naseljenosti izuzetno mala (neki regioni u Švedskoj i Finskoj).

Drugi cilj pruža pomoć za razvoj regiona koji su u procesu ekonomskih i društvenih promena, suočeni sa strukturnim poteškoćama. Tu spadaju one industrijske oblasti (regioni veličine NUTS 3) u kojima je broj nezaposlenih veći od proseka Evropske unije. Kada je reč o poljoprivredi, tu spadaju NUTS 3 regioni u kojima je gustina naseljenosti manja od 100 stanovnika/km² ili je broj zaposlenih u poljoprivredi dvostruko veći od proseka Zajednice ili je stopa nezaposlenosti veća od proseka Zajednice.

Treći cilj je usmeren ka modernizaciji obrazovanja, stručnog usavršavanja, politike i sistema zapošljavanja u regionima koji nisu obuhvaćeni prvim ciljem. Svaka država članica dobija određeni procenat u okviru trećeg cilja. Odnos ciljne populacije koja živi u državi članici u poređenju sa celom populacijom u EU daje procenat koji se dodeljuje državi članici.

[Više informacija o promeni ove strukture na strani 29.](#)

Strukturni fondovi

I. **Evropski fond za regionalni razvoj (ERDF)** osnovan je 1975.

Ciljevi fonda su:

- pružanje pomoći u smanjenju razlika između regiona po pitanju razvoja i životnog standarda;
- podrška za smanjenje glavnih teritorijalnih razlika u EU davanjem doprinosa razvoju nedovoljno razvijenih regiona i njihovom socijalnom prilagođavanju.

Više informacija o promenama u vezi sa ERDF u periodu 2007-2013 na strani 29.

II. Na osnovu Ugovora iz Rima, **Evropski socijalni fond (ESF)** osnovan je 1958. Cilj fonda je davanje podrške povećanju zaposlenosti, unapređenje stope zaposlenosti, jednake mogućnosti i podrška ulaganju u ljudske resurse i stručno usavršavanje. Fond je posrednik u pružanju pomoći za tri cilja strukturnog fonda i ulazi u okvir inicijative Zajednice EQUAL.

Više informacija o promenama u vezi sa ESF na strani 30.

III. **Evropski poljoprivredni fond za upravljanje i garancije, Odeljenje za upravljanje (EAGGF-F)** postoji od 1970. Ciljevi fonda su:

- održavanje veze između multifunkcionalne poljoprivrede i zemljišta;
- unapređenje konkurentnosti u poljoprivredi (kao najvažnijoj delatnosti u ruralnim oblastima);
- obezbeđivanje diverzifikacije ruralne ekonomije;
- podrška očuvanju ruralnih zajednica;
- unapređenje i očuvanje životne sredine, zemljišta i kulturnog nasleđa.

Više informacija o novom fondu za ruralni razvoj na strani 36.

IV. Ova tri strukturna fonda dopunjena su 1993. godine sa **Finansijskim instrumentom za pomoć ribarstvu (FIG)**. Cilj ovog fonda je:

- pomoć za postizanje održive ravnoteže između morskog bogatstva i korišćenja istog;
- modernizacija ribarskih struktura;
- pomoć za očuvanje dinamičnog i konkurentnog ribarstva i jačanje onih regiona koji zavise od ribarstva;
- poboljšanje ponude i korišćenja ribarskih proizvoda.

Evropska unija je izdvojila sveukupno 257 milijardi evra za finansiranje strukturnih fondova za 25 država članica za period 2000-2006.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

http://ec.europa.eu/comm/regional_policy/funds/prord/prord/en.htm

2.2.2. Inicijative Zajednice

Inicijative Zajednice, koje finansiraju strukturni fondovi, predstavljaju jedan od najvažnijih stožera sistema podrške. Tokom perioda 2000-2006, obezbeđena je pomoć za četiri inicijative (programa). Za finansiranje ovih programa izdvojeno je 5,35% sredstava iz strukturnih fondova. Najvažniji cilj inicijativa zajednice je pomoć novim, inovativnim pristupima kada je reč o posebnim oblastima. Učesnici inicijativa se obavezuju da će

objaviti rezultate svojih projekata kako bi podelili svoje iskustvo sa državama članicama i zemljama aplikantima. Četiri inicijative Zajednice za period 2000-2006 su:

- **INTEREG (III)** pomaže programe prekogranične, međunarodne i regionalne saradnje. Ukupan iznos pomoći koju Evropski fond za regionalni razvoj (ERDF) izdvaja za ovu inicijativu za period 2000-2006 iznosi 4 875 miliona evra. INTEREG III se sastoji od tri dela:

-- Deo A se odnosi na prekograničnu saradnju, tj. unapređenje integrisanog regionalnog razvoja pograničnih regiona

-- Deo B je usmeren ka transnacionalnoj saradnji, doprinoseći postizanju integrisane i usklađene teritorije širom EU

-- Deo C ima za cilj jačanje međuregionalne saradnje i, u skladu s tim, unapređenje politika i tehnika međuregionalnog privrednog razvoja.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/interreg3/index_en.htm

- Cilj inicijative **EQUAL** je borba protiv diskriminacije i nejednakih mogućnosti na međunarodnom tržištu rada. Razvoj partnerstava predstavlja osnovnu radnu jedinicu programa EQUAL. Razvoj partnerstava uključuje ključne aktere iz određenog regiona, mesta ili privrednog sektora sa ciljem da se poveća integracija diskriminiranih grupa na tržištu rada i da im se povećaju šanse za uspeh. Relevantni akteri u regionu ili sektoru koji deluju zajedno mogu da reše probleme zaposlenosti usled diskriminacije i nejednakosti. Uspostavljanje veza sa najmanje jednim partnerstvom iz druge države članice i učešće u tematskoj mreži koja deluje širom Evrope, kao i u širenju informacija, predstavljaju osnovna područja rada u razvoju partnerstava.

http://europa.eu.int/comm/employment_social/equal/index.html

- Inicijativa **LEADER+** pomaže razvoj ruralnih regiona i podstiče implementaciju integrisanih, visokokvalitetnih i originalnih strategija za održivi razvoj. Snažan naglasak je stavljen na partnerstva i mreže razmene iskustva. Ukupno je potrošeno 5 046,5 miliona evra, od čega je EAGGF odeljenje za upravljanje obezbedilo 2 105,1 miliona evra, a ostalo su državni i privatni doprinosi. Pored tehničke pomoći, Leader+ je strukturiran oko tri aktivnosti: podrška za strategije integrisanog teritorijalnog razvoja koje imaju pilot karakter i zasnivaju se na principu 'odozdo prema gore', podrška za saradnju između ruralnih teritorija i umrežavanje. Ekonomski i socijalni partneri i udruženja moraju da učestvuju sa najmanje 50% u lokalnom partnerstvu, a takođe se uzima u obzir relevantnost i efektivnost samog partnerstva.

http://europa.eu.int/comm/agriculture/rur/leaderplus/index_en.htm

- Cilj inicijative **URBAN (II)** je unapređenje koncepta i implementacije inovativnih razvojnih modela za ekonomsku i društvenu obnovu kriznih urbanih oblasti kroz razmenu iskustva u vezi sa održivim urbanim razvojem u Evropskoj uniji. U Okviru za aktivnosti po pitanju urbanog razvoja, koji je Komisija usvojila u oktobru 1998, navodi se značaj urbane dimenzije u politikama Zajednice i naročito se ističu mogućnosti koje pružaju programi za regionalni razvoj koji se sufinansiraju iz strukturnih fondova. U programskoj dokumentaciji za regione na koje se odnose prioritetni ciljevi 1 i 2 za period 2000-2006, naznačene su integrisane mere ekonomskog i društvenog razvoja koje pokrivaju brojne urbane oblasti. Štaviše, mere koje se finansiraju u okviru cilja 3 jačaju društvenu koheziju u gradovima koje ne pokrivaju ciljevi 1 i 2.

http://europa.eu.int/regional_policy/urban2/index_en.htm

Inicijative Zajednice biće promenjene u narednom finansijskom periodu. Više informacija o novim finansijskim instrumentima za regionalnu politiku na strani 29. LEADER će biti integrisan u Evropski fond za razvoj poljoprivrede i ruralnih oblasti (EARDF). Više informacija na strani 36.

2.2.3. Kohezioni fond

Iz Kohezionog fonda finansiraju se projekti za razvoj saobraćajne infrastrukture, kao i projekti zaštite životne sredine u manje razvijenim članicama Evropske unije. Kohezioni fond pomaže utvrđene projekte, koji se biraju u skladu sa strategijom Kohezionog fonda.

Glavne oblasti Kohezionog fonda su:

- saobraćaj: železnički saobraćaj, drumski saobraćaj, unutrašnji plovni putevi, civilni vazdušni saobraćaj, kombinovani saobraćaj;
- životna sredina: smanjenje vazdušnog zagađenja, zaštita površinskih i podzemnih voda, obezbeđivanje zaliha pijaće vode, kontrola prljave vode, odlaganje otpada.

Kohezioni fond je osnovan 1994. Sredstva iz fonda mogu da koriste one države članice čiji BDP iznosi manje od 90% proseka u Zajednici. Sve nove države članice ispunjavaju ovaj uslov. Pomoć koju obezbeđuje Kohezioni fond varira između 80% i 85% troškova, a projekat mora imati minimalnu vrednost od 10 milijardi evra.

Više informacija o budućem finansiranju iz Kohezionog fonda na strani 30.

2.3. Evropska investiciona banka, EIB

EIB pruža razne finansijske usluge da bi se obezbedila pomoć za projekte, u zavisnosti od prava na učešće i vrste projekta.

I Globalni zajmovi

To su kreditne linije koje su dostupne bankama, lizing kompanijama ili finansijskim institucijama koje su posrednici u davanju sredstava za male i srednje investicione projekte koji zadovoljavaju kriterijume Banke.

Lokalne vlasti ili srednja i mala preduzeća mogu dobiti pomoć za nove kapitalne investicione projekte u vrednosti do 25 miliona evra koje sprovode srednja i mala preduzeća ili za male projekte infrastrukture koje sprovode lokalne vlasti. Investicije koje mogu biti finansirane su, na primer, investicije u napredne tehnologije, projekti za razvoj i istraživanje, projekti u oblasti racionalnog korišćenja energije, zaštite životne sredine, snabdevanja vodom, kao i u oblasti zdravstva. Moguće je prijaviti se direktno kod banaka i finansijskih institucija posrednika koji deluju na nacionalnom, regionalnom ili lokalnom nivou.

II Preduzetnički kapital

Od 1997, EIB posredstvom Evropske unije razvija olakšice za preduzetnički kapital koje su koncipirane tako da ojačaju osnovu kapitala malih i srednjih preduzeća koja se bave visokom tehnologijom, kao i preduzeća sa velikim potencijalom za rast. Aktivnosti obuhvataju finansiranje: fondova za preduzetnički kapital, hartije od vrednosti za fondove, uslovne i subordinirane kredite. Kako je utvrđeno Okvirnim ugovorom između EIB i EIF,

od decembra 2000. EIF predstavlja jedinu vezu za preduzetnički kapital i transakcije garancija za portfolio za MSP u okviru EIB grupe.

III Individualni zajmovi

Aplikanti mogu biti iz državnog i privatnog sektora, uključujući banke. Tema projekta je stvar dogovora. U slučaju da potrebna sredstva iznose više od 25 miliona i ne više od 50% troškova investicije, mora se postići dogovor direktno sa EIB u vezi sa kapitalnim investicionim projektom.

IV Olakšice za strukturno finansiranje

Izdvojena su rezervna sredstva u ukupnom iznosu od 750 miliona evra za naredne tri godine sa ciljem da se ostvare aktivnosti u vrednosti od 1,5-2,5 milijardi evra, obezbeđivanjem širokog spektra finansijskih proizvoda: sindicirani zajmovi i garancije koji uključuju prethodno sprovođenje i rani operativni rizik, subordinirani zajmovi i garancije koji su po rangu iznad deoničarskog subordiniranog dugovanja, 'mezzanine' finansiranje, uključujući visoko-produktivno zaduživanje industrijskih kompanija pri prelasku iz novoa MSP ili tokom restrukturiranja i derivativa projekta.

Ove aktivnosti se sprovode uglavnom u zemljama Evropske unije, ali i u zemljama nečlanicama.

<http://www.eib.org/>

2.4. Evropski investicioni fond, EIF

Evropski investicioni fond (EIF) je osnovan 1994. kao zajednički poduhvat tri deoničarske grupe: Evropske investicione banke, Evropske komisije i evropskih finansijskih institucija. EIF je član EIB grupe. Njegov glavni cilj da obezbedi garancije finansijskim institucijama za infrastrukturu i srednja i mala preduzeća. EIF je aktivan u državama članicama i zemljama koje su se prijavile za ulazak u EU i koje su, shodno tome, u procesu pristupanja.

Aktivnosti EIF-a usmerene su na dve oblasti – preduzetnički kapital i garancije:

- EIF instrumenti za preduzetnički kapital sastoje se od kapitalnih investicija u fondove preduzetničkog kapitala i biznis inkubatore koji pružaju pomoć za MSP, naročito za preduzeća koja su u početnoj fazi i tehnološki orijentisana;
- EIF instrumenti za garancije pružaju garancije finansijskim institucijama koje pokrivaju kredite za MSP.

Oba instrumenta koja implementira EIF u korist MSP predstavljaju dopunsko sredstvo globalnih zajmova koje obezbeđuje Evropska investiciona banka za finansijske posrednike u cilju podrške finansiranju MSP. Instrumenti EIF-a primenjuju se pod komercijalnim uslovima.

<http://www.eif.org/>

2.5. Programi Zajednice

Programi Zajednice predstavljaju niz integriranih mera koje usvaja Evropska komisija sa ciljem da se ojača saradnja između država članica kada je reč o politikama Zajednice u periodu od nekoliko godina. Programi Zajednice se finansiraju iz opšteg budžeta Zajednice. Prvobitni cilj programa Zajednice bio je da približi Evropsku uniju njenim građanima i da upozna građane sa ciljevima politika Zajednice, aktivnostima vezano za redistributivni sistem podrške, kao i sa pitanjima 'kako' i 'zašto'. Stoga su u početku samo organizacije iz država članica mogle da učestvuju u programima. Sada u programima mogu da učestvuju sve zemlje koje su u procesu pristupanja EU, kao i zemlje kandidati za članstvo, mada je uplata finansijskog doprinosa u budžet Zajednice glavni uslov za učešće. Programi Zajednice mogu da se odnose na gotovo svaku politiku Zajednice. Zajednica odlučuje o vrsti programa, budžetima i trajanju istih. Za svaki projekat, Evropski savet i Evropski parlament odlučuju o budžetu programa za period od 4, 5, 6 ili 7 godina. Svako pravno lice (ponekad i pojedinci) može da podnese predlog projekta. Podnošenje predloga, evaluacija i obračuni zajedno sa kompletnom administracijom pripadaju državnoj upravi Generalnih direktorata Evropske komisije. Predlozi se predaju u konzorcijumu uz učešće najmanje 2 ili više organizacije iz država članica EU (što je naznačeno u pozivima za predloge projekata). Procena predloga projekata je na engleskom jeziku, mada predlozi mogu biti urađeni na bilo kojem zvaničnom jeziku EU. Prevodioci Komisije prevode materijal na engleski jezik i Komisija snosi troškove prevoda. U svakom slučaju, jezik administracije, obračuna i dr. je engleski.

Aplikanti su u direktnoj vezi sa službenicima Evropske komisije, od podnošenja projekta do njegovog završetka. Međutim, svaka zemlja koja učestvuje otvara nacionalnu programsku kancelariju ili agenciju (u okviru nadležnog ministarstva ili nezavisne organizacije) koja ima zadatak da prikuplja informacije i posreduje, a sve sa ciljem da se pruži pomoć nacionalnim aplikantima. U nekim slučajevima, nacionalni programski koordinator ima veću odgovornost i nadležnost. Kod nekih programa, na primer kod obrazovnih i omladinskih programa, predlozi se podnose putem posrednika. U takvim slučajevima, predlog projekta podnosi se nacionalnoj programskoj kancelariji. Aplikant ostaje u kontaktu sa nacionalnim agencijama.

Programi Zajednice odnose se na skoro sve oblasti društveno-ekonomskog života evropskih građana. Za programe su nadležni Generalni direktorati Evropske komisije. Programi su orijentisani ka implementaciji ciljeva i prioriteta usvojenih politika EU.

Šesti okvirni program za istraživanje i tehnološki razvoj – FP6 (Sixth Framework Programme on Research and Technological Development)

Vreme trajanja, budžet: (2000-2006), 17,5 milijardi evra

Program FP6 predstavlja jedan od najvećih budžeta u okviru ukupnog budžeta programa Zajednice. Cilj programa je postavljanje temelja za Evropski istraživački prostor, kao i stvaranje i strukturiranje istog što Evropsku uniju čini najdinamičnijom privredom u sektoru istraživanja i razvoja u svetu. Okvirni program FP6,- koji je u bliskoj vezi sa Šestim okvirnim programom za nuklearno istraživanje i obuku (EURATOM) – sastoji se od tri dela: prvi deo – koji ima najveći budžet – obuhvata razne tematske i horizontalne

istraživačke aktivnosti; zadatak drugog dela je pomoć strukturiranju istraživačkih oblasti kroz inovacije, razvoj infrastrukture i mobilnosti istraživača. Treći deo pomaže u jačanju temelja Evropskog istraživačkog prostora kroz podsticanje koherentnog razvoja različitih aktivnosti i politika.

Tematski prioriteti su: prirodne nauke, geonomika, biotehnologija u službi zdravlja, tehnologije za informaciono društvo, nanotehnologije i nanonauke, multifunkcionalni materijali zasnovani na znanju, aeronautika i kosmos, kvalitet i zaštita hrane, održivi razvoj, globalne promene i ekosistemi, građani i upravljanje u društvu zasnovanom na znanju.

Horizontalni prioriteti su: podrška politikama Zajednice, nove nauke i tehnologije (NEST), posebna istraživanja vezana za MSP, specifična međunarodna saradnja (INCO), istraživanja Zajedničkog istraživačkog centra (JRC). Pored pomenutih aktivnosti u vezi sa razvojem infrastrukture, program FP6 pruža podršku za mobilnost istraživača i razvoj različitih istraživačkih i inovativnih politika u svim oblastima nauke i tehnologije.

www.cordis.lu

Pogledati FP7 na strani 31.

LIFE-III

Vreme trajanja, budžet: (2000-2006), 957 miliona evra

Program LIFE je uveden 1992. sa ciljem da se pruži podrška inovativnim i oglednim projektima zaštite životne sredine u državama članicama (kasnije i u zemljama aplikantima). LIFE je horizontalni pravni instrument koji ima tri glavna područja aktivnosti. Na osnovu ovih aktivnosti, LIFE pokušava da utiče na sve oblasti zaštite životne sredine i očuvanje prirode. Na osnovu utvrđenih prioriteta, Zajednica se oslanjala prvenstveno na tekuće akcione programe zaštite životne sredine.

Aktuelni program LIFE-III obuhvata tri potprograma (grupe aktivnosti):

- Životna sredina (47% od ukupnog budžeta programa LIFE III) – u okviru ove kategorije, program LIFE pruža pomoć industrijskim inovacijama i oglednim projektima u oblastima: korišćenje i razvoj zemljišta, upravljanje vodama, smanjenje negativnog uticaja privrednih aktivnosti, upravljanje otpadom, integrisana politika proizvoda.
- Priroda (47%) – pomoć programima koji su usmereni ka očuvanju divlje flore i faune u skladu sa važećim direktivama EU.
- Trće zemlje (6%) – pruža tehničku pomoć za implementaciju administrativne organizacije vezano za životnu sredinu, kao i za implementaciju aktivnosti i prezentacija u vezi sa zaštitom prirode kako bi se obezbedio održivi razvoj u trećim zemljama.

<http://europa.eu.int/comm/environment/life/home.htm>

Pogledati LIFE+ na strani 36.

Inteligentna energija za Evropu – IEE (Intelligent Energy for Europe)

Vreme trajanja, budžet: (2003-2006), 215+50 miliona evra

Okvirni program IEE podržava srednjeročne i dugoročne razvojne projekte u oblasti energije. Cilj programa je da olakša energetska zavisnost EU i implementira održivi razvoj

uz efikasnije i racionalnije korišćenje energetske sistema zajedno sa povećanjem izvora obnovljive energije. Program posebno naglašava značaj popularizacije rezultata istraživanja na međunarodnom nivou, kao i podršku onim projektima u kojima su uključeni učesnici iz zemalja u razvoju. Budžet programa je prvobitno iznosio 215 miliona evra za četiri godine. Ovaj iznos je dopunjen sa 50 miliona evra nakon procesa priključenja.

Prioritetni instrumenti finansiranja u okviru ovog programa su:

- ALTENER: podrška centralizovanoj i decentralizovanoj proizvodnji iz obnovljivih izvora energije, njihovo integrisanje u urbane oblasti, priprema i usvajanje relevantnog zakonodavstva (86 miliona evra).

- SAVE: racionalno korišćenje energije i unapređenje upravljanja potražnjom, naročito u građevinskoj industriji i industrijskom sektoru, uključujući pripremu i usvajanje zakonodavstva (75 miliona evra).

- STEER: podrška inicijativama koje se odnose na energetske aspekte transporta, diverzifikaciju goriva, energetske efikasnosti, uključujući pripremu i usvajanje relevantnog zakonodavstva (35 miliona evra).

- COOPENER: podrška međunarodnim projektima čiji je cilj energetska efikasnost i korišćenje obnovljive energije, naročito u zemljama u razvoju (19 miliona evra).

http://europa.eu.int/comm/energy/intelligent/index_en.html

Komisija je 6. aprila 2005. usvojila predlog za nastavak programa Inteligentna energija za Evropu za period 2007-2013 kao deo Okvirnog programa za konkurentnost i inovativnost – CIP. Više informacija o programu CIP na strani 33.

Elektronska Evropa (eEurope)

Evropska komisija je prvi put predložila inicijativu e-Evropa krajem 1999. koju je Evropski savet usvojio u Feiri kao deo Lisabonske strategije usmerene ka modernizaciji evropske privrede. E-Evropa je imala ambiciozan cilj: da svaki građanin, škola i preduzeće budu dostupni na Internetu i da se utvrdi koliki potencijal ima nova privreda za rast, zaposlenost i inkluziju. Prvi akcioni plan za e-Evropu (2000-2002) imao je tri cilja: jeftiniji, brži i sigurniji internet; ulaganje u ljude i veštine; podsticanje korišćenja interneta. Skoro svih 64 cilja akcionog plana uspešno su ostvareni do kraja 2002.

Drugi akcioni plan za e-Evropu (2005) usvojio je Evropski savet u Sevilji. Cilj inicijative e-Evropa 2005 je razvoj modernih Internet javnih servisa (e-uprava, e-servisi za učenje, e-zdravstveni usluge), razvoj dinamičnog e-poslovnog okruženja i opštu mogućnost širokopojasnog pristupa Internetu po konkurentnim cenama uz sigurnu informacionu infrastrukturu. Izraz e-poslovanje pokriva i e-trgovinu (kupovina i prodaja putem interneta) i restrukturiranje procesa poslovanja sa ciljem da se obezbedi optimalna upotreba digitalnih tehnologija.

e-uprava pruža bolje i efikasnije javne usluge i unapređuje odnose između građana i državnih administracija. Međutim, kvalitet života, industrijska konkurentnost i društvo imaće korist od toga jedino ukoliko državne administracije promene način na koji funkcionišu.

e-zdravstvo – sa zdravstvenim budžetom koji je sve više ograničen, inicijativa e-zdravstvo kao posebni sektor, utiče na kvalitet Web sadržaja po pitanju zdravstva, sigurnost podataka o pacijentima, telemedicinske tehnologije, administrativne poteškoće na koje nailaze zdravstveni radnici, doktori i pacijenti i dr.

e-učenje – predstavlja integraciju naprednih informacionih i komunikacionih tehnologija (ICT) u obrazovni system.

e-inkluzija – ambiciozni cilj inicijative e-Evropa 2005 je ‘informaciono društvo za sve’. To podrazumeva prevazilaženje društvenih i geografskih razlika, obezbeđujući inkluzivno digitalno društvo koje pruža mogućnosti za svakoga i na taj način smanjuje rizik od ‘digitalne podele’. Da bi se ostvarilo istinski inkluzivno informaciono društvo, potreban je pristup usmeren ka potražnji u kojem se uzimaju u obzir potrebe i zahtevi svih društvenih grupa i oblasti u EU.

http://europa.eu.int/information_society/activities/index_en.htm

http://europa.eu.int/information_society/eeurope/2005/all_about/benchmarking/index_en.htm

http://europa.eu.int/information_society/eeurope/2005/index_en.htm

http://europa.eu.int/information_society/eeurope/2005/all_about/ebusiness/index_en.htm

Više informacija o programu CIP na strani 33.

Elektronski sadržaji (eContentplus)

Vreme trajanja, budžet: (2005-2008), 149 miliona evra

Ovo je višegodišnji program Zajednice koji ima za cilj da se digitalni sadržaji u Evropi učine pristupačnijim, korisnijim i upotrebljivijim. Program će imati budžet od 149 miliona evra za uklanjanje organizacionih prepreka i promovisanje upotrebe vodećih tehničkih rešenja sa ciljem da se poboljša dostupnost i korisnost digitalnog materijala u višejezičkim sredinama. Program se odnosi na specifične tržišne oblasti koje se sporo razvijaju: geografski sadržaj (kao ključni deo sadržaja državnog sektora), obrazovni sadržaj, kulturni, naučni i istraživački sadržaj. Takođe se pruža pomoć za koordinaciju unutar EU kada je reč o zbirkama u bibliotekama, muzejima i arhivama i očuvanju digitalnih zbirki što bi omogućila raspoloživost kulturne, istraživačke i naučne imovine u budućnosti.

http://europa.eu.int/information_society/activities/econtentplus/index_en.htm

Sigurniji internet plus (Safer Internet plus)

Vreme trajanja, budžet: (2005-2008), 45 miliona evra

Cilj programa Sigurniji internet plus je promovisanje sigurnijeg korišćenja interneta i novih mrežnih tehnologija, posebno za decu, i borba protiv nelegalnog sadržaja i neželjenih sadržaja za krajnje korisnike, kao deo koherentnog pristupa Evropske unije.

Ovaj četvorogodišnji program obuhvata četiri glavne aktivnosti:

- borba protiv nelegalnih sadržaja;
- zaštita od neželjenih i štetnih sadržaja;
- promovisanje sigurnijeg okruženja;
- podizanje svesti

Program Sigurniji internet plus obuhvata i nove mrežne tehnologije, uključujući mobilne i širokopoljasne sadržaje, igre na Internetu, uzajamni razmena fajlova i svi oblici neposrednog komuniciranja kao što su čet sobe i instant poruke, prvenstveno sa ciljem da se poboljša zaštita dece i maloletnih osoba.

http://www.europa.eu.int/information_society/activities/sip/index_en.htm

IDABC

Vreme trajanja, budžet: (2005-2009), 148,7 miliona evra

Interoperativna dostava evropskih usluga e-vlade državnim administracijama, kompanijama i građanima (IDABC) koristi mogućnosti koje pružaju informacione i komunikacione tehnologije sa ciljem da se podstakne i podrži dostava prekograničnih usluga državnog sektora građanima i kompanijama u Evropi i da se poboljša efikasnost i saradnja između evropskih državnih administracija, kao i da se doprinese da Evropa postane privlačno mesto za život, rad i ulaganje.

<http://europa.eu.int/idabc>

TEN – Transevropske mreže (Trans-European Networks)

Ideja o Transevropskim mrežama (TEN) pojavila se krajem 1980-tih zajedno sa predloženim jedinstvenim tržištem. Bilo je gotovo besmisleno govoriti o velikom tržištu na kojem postoji sloboda kretanja robe, ljudi i usluga, ukoliko ne postoji moderna i efikasna infrastruktura koja bi povezivala razne regione i nacionalne mreže. U skladu sa ovim ciljevima, Zajednica razvija smernice za ciljeve, prioritete, identifikaciju projekata od zajedničkog interesa i širok spektar mera za tri sektora o kojima je reč (transport, energija i telekomunikacije). Evropski parlament i Savet odobravaju ove smernice nakon konsultovanja sa Ekonomskim i socijalnim komitetom i Komitetom regiona.

Za veliki broj projekata od zajedničkog interesa dobijena je finansijska pomoć iz budžeta Zajednice kroz budžetsku liniju za program TEN, kao i kroz strukturne fondove i Kohezioni fond. Evropska investiciona banka (EIB) takođe je, davanjem zajmova, pružila izdašnu finansijsku pomoć ovim projektima.

TEN-T: Transevropska saobraćajna mreža (Trans-European Transport Networks)

Vreme trajanja, budžet: (2000-2006), 600 miliona evra/god

Transevropska saobraćajna mreža (TEN-T) igra ključnu ulogu u obezbeđivanju slobodnog kretanja putnika i robe u Evropskoj uniji. Obuhvata sva sredstva saobraćaja i preko nje se ostvaruje približno pola prevoza i kretanja putnika. Jedan od ključnih ciljeva stvaranja kombinovane mreže je da se obezbedi mogućnost izbora najadekvatnijeg sredstva transporta za svaku fazu putovanja.

http://europa.eu.int/comm/ten/transport/financing/financing_en.htm

TEN-E: Transevropska energetska mreža (Trans-European Energy Networks)

Vreme trajanja, budžet: (2000-2006), 25 miliona evra/god

Evropska unija finansira infrastrukturne projekte prenosa električne energije i gasa koji su u interesu Evrope. Godišnji budžet od oko 25 miliona evra uglavnom se izdvaja za pomoć studijama izvodljivosti. U većini projekata učestvuje više zemalja ili su to projekti koji se odnose na nekoliko država članica EU.

http://europa.eu.int/comm/ten/energy/index_en.htm

eTEN

Vreme trajanja, budžet: 45,6 miliona evra za 2006.

Program Zajednice eTEN pruža pomoć za primenu usluga baziranih na telekomunikacionim mrežama koje imaju transevropsku dimenziju. Snažan naglasak je stavljen na državne usluge, naročito u oblastima u kojima Evropa ima konkurentnu prednost.

http://europa.eu.int/information_society/activities/eten/index_en.htm

Kultura 2000 (Culture 2000)

Vreme trajanja, budžet: (2000-2006), 236,5 miliona evra

Program doprinosi stvaranju zajedničkog kulturnog prostora za evropske narode. Podržava saradnju između kulturnih i umetničkih aktera, kulturnih učesnika, kao i saradnju između pojedinca i države. Program takođe pruža podršku kulturnim mrežama i programima kulturnih institucija.

http://europa.eu.int/comm/culture/index_en.htm

Pogledati Kultura 2007 na strani 39.

Leonardo da Vinči II (Leonardo da Vinci II)

Vreme trajanja, budžet: (2002-2006), 1 150 miliona evra

Program Leonardo da Vinči pruža podršku stručnom usavršavanju. Tri glavna cilja programa su:

- razvoj profesionalnih veština i profesionalnog znanja među ljudima, naročito stručno usavršavanje mladih sa naglaskom na praktičnu obuku;
- razvoj kvaliteta obuke i intenzivnije upoznavanje ljudi sa usavršavanjem u vezi sa politikama doživotnog usavršavanja;
- inovacije u stručnom usavršavanju, uz poseban naglasak na razvoj konkurentnosti i podsticanje preduzetništva.

http://www3.socleoyouth.be/static/en/overview/Leonardo_overview.htm

Pogledati Integrisani akcioni program za doživotno učenje na strani 34.

Sokrat II (Socrates II)

Vreme trajanja, budžet: (2000-2006), 1 850 miliona evra

Sokrat predstavlja EU program državnog obrazovanja sa ciljem da se razvije kvalitet državnog obrazovanja, pomogne mobilnost i programi razmene studenata i predavača. Pored toga, ciljevi programa su učenje jezika, inovacije, informisanje i razmena iskustava.

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/socrates_en.html

Pogledati Integrisani akcioni program za doživotno učenje na strani 34.

Omladina 2000 (Youth 2000)

Vreme trajanja, budžet: (2000-2006), 600 miliona evra

Program podržava mobilnost mladih ljudi, programe solidarnosti, programe koje sprovode sami studenti i obuku onih aktera koji su odgovorni za politiku mladih. Ovaj program objedinjuje programe 'Omladina za Evropu' i 'Evropska volonterska služba'. Najvažniji cilj programa je stvaranje mogućnosti za saradnju i sprovođenje neformalnih programa za mlade ljude od 15 do 25 godina.

[Pogledati Omladina u akciji na strani 40.](#)

Mediji plus (Media Plus)

Vreme trajanja, budžet: (2000-2006), 513 miliona evra

Program Mediji ima dva cilja:

- razvoj audiovizuelne industrije i podrška razvoju, distribuciji i promovisanju audiovizuelnih proizvoda (bioskopi i televizijski programi);
- drugi deo programa odnosi se na stručno usavršavanje, poslovnu i pravnu profesionalnu obuku (marketing, prava pojedinaca), tehnološku obuku (kompjuterska grafika, multimediji) i kurseve: pisanje scenarija za stranu publiku.

http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/index_en.html

[Pogledati Mediji 2007 na strani 39.](#)

Carina 2007 (Customs 2007)

Vreme trajanja, budžet: (2003-2007), 133 miliona evra

Program podržava trgovinu i suzbijanje carinskih prevara sa ciljem da se zaštite finansijski interesi Zajednice i njenih građana.

http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/customs/customs_2007_en.htm

Fiscalis 2007

Vreme trajanja, budžet: (2003-2007), 56 miliona evra

Program pruža obuku za državne službenike u oblasti poreza. U okviru programa, stručnjaci se obično bave pitanjima u vezi sa obavljanjem dužnosti i PDV-om. Pored toga, poseban značaj imaju poreske prevare i borba protiv neplaćanja poreza, uz poseban osvrt na poslovanje u EU.

http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/taxation/fiscalis/index_en.htm

Marko Polo (Marco Polo)

Vreme trajanja, budžet: (2003-2010), 75 miliona evra

Cilj programa Marko Polo je rešavanje strukturnih problema Zajednice u oblasti teretnog saobraćaja, budući da ti problemi otežavaju efektivno funkcionisanje tržišta. Program podržava osnivanje saobraćajnih mreža koje pomažu smanjenje drumskog teretnog saobraćaja i njegovo prebacivanje na pomorski, železnički i rečni transport. Program obezbeđuje pomoć za pomorski i železnički transport sa minimalnim deonicama, kao i

saobraćaj kanalima. Cilj programa je povećanje efikasnosti transportnih lanaca koji se zasnivaju na ovakvim modelima.

http://europa.eu.int/comm/transport/marcopolo/index_en.htm

Okvirni program za državno zdravstvo (Public Healthcare Framework Programme)

Vreme trajanja, budžet: (2003-2008), 312 miliona evra

Glavni cilj ovog programa je poboljšanje kontakta između stručnjaka, organizacija i institucija u oblasti zdravstva, kao i širenje razmene iskustava. Program takođe pruža pomoć za delovanje mreža stručnjaka iz EU i za projekte koje podnose veći broj zemalja. Tri glavna cilja programa su: posredovanje u informisanju, razvoj znanja, brzo rešavanje problema u zdravstvu i borba protiv društvenih problema u vezi sa zdravstvom.

http://europa.eu.int/comm/health/index_en.html

Pogledati Program zdravlja i zaštite potrošača na strani 38.

Dafne II (Daphne II)

Vreme trajanja, budžet: (2004-2008), 50 miliona evra

Program podržava aktivnosti za prevenciju i suzbijanje nasilja i kriminala u Evropi. Najviše se podstiču inicijative za borbu protiv zločina nad decom, mladim ljudima i ženama. Program pomaže saradnju između civilnih organizacija, akademija i nacionalnih agencija u oblasti unutrašnjih poslova i pravosuđa.

http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/daphne/funding_daphne_en.htm

Jednakost polova (Gender equality)

Vreme trajanja, budžet: (2001-2006), 50 miliona evra

Cilj programa je da se obezbedi jednakost polova u oblastima društvenog, kulturnog i političkog života, postignuti rezultati i ciljevi učine dostupnim, kao i da se ukinu stereotipi o polovima. U okviru programa garantuje se jednakost u svim oblastima života u duhu prilagođavanja promenjenom svetu i fleksibilnosti.

http://europa.eu.int/comm/employment_social/equ_opp/index_en.htm

ARGO

Vreme trajanja, budžet: (2002-2006), 25 miliona evra

ARGO je program za administrativnu saradnju na nivou EU po pitanju azila, viza, imigracija i spoljnih granica koji zamenjuje deo programa Odisej.

http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/argo/wai/funding_argo_en.htm

Pogledati o budućim programima za pitanja slobode, sigurnosti i pravde na strani 38.

Gore navedena lista programa Zajednice nije potpuna; postoji približno 30-40 programa koji se sprovode u 2006, uključujući sledeće:

- Evropski program za kritičnu infrastrukturu (EPCIP)
- Saradnja sa trećim zemljama
- Program razmene za sudske organe
- Osnovna prava
- Sudska saradnja u civilnim pitanjima
- Fond za izbeglice
- POVRATAK
- Promovisanje organa u oblasti obrazovanja i obuke
- INTI
- Galileo

2.6. Ostale mogućnosti finansiranja u Evropi

Pored programa/fondova koje finansira isključivo Evropska komisija, postoje mogućnosti za dobijanje sredstava iz brojnih drugih izvora koji su potpuno nezavisni ili delimično finansirani od strane Evropske komisije. U ovom poglavlju navedeni su neki primeri (koji se odnose na evropski prostor).

Evropska banka za obnovu i razvoj, EBRD (The European Bank for Reconstruction and Development)

EBRD se nalazi u vlasništvu 60 članica, Evropske komisije i Evropske investicione banke. Zajednički kapital Banke obezbeđuju njeni članovi; upisani kapital Banke ukupno iznosi 20 milijardi evra.

EBRD uglavnom investira u privatna preduzeća, obično zajedno sa trgovinskim partnerima. Omogućava finansiranje projekata banaka, industrija i preduzeća, kao i nove poduhvate i ulaganja. Takođe saraduje sa državnim kompanijama, pomaže proces privatizacije, restrukturiranje državnih firmi i unapređenje opštinskih usluga.

<http://www.ebrd.com/about/index.htm>

Evropske finansijske institucije za razvoj, EDFI (European Development Finance Institution)

Sa sedištem u Briselu, EDFI predstavlja asocijaciju 15 bilateralnih institucija iz: Austrije, Belgije, Nemačke, Mađarske, Finske, Francuske, Holandije, Danske, Norveške, Švajcarske, Italije, Španije, Švedske i Ujedinjenog Kraljevstva. EDFI daje dugoročna sredstva za poduhvate privatnog sektora u razvoju i reformama privreda. Cilj EDFI je jačanje saradnje između svojih članica, kao i jačanje veza sa institucijama Evropske unije.

„EDFI obezbeđuje finansijska sredstva za strane ili domaće investitore u vidu učešća u kapitalu, davanju zajmova ili garancija. Investitori iniciraju ili razvijaju projekte u industrijskim oblastima ili u zemljama u kojima klasične komercijalne banke nerado ulažu ukoliko nema zvaničnih posrednika. EDFI su podjednako važne za MSP sektor (mala i

srednja preduzeća) u kojem mikro-zajmovi, za koje postoji uvreženo mišljenje da su visokorizični, čine glavni deo investicionih aktivnosti”.

<http://www.edfi.be/>

Evro-mediteranska fondacija za međukulturni dijalog Anna Lindh (Anna Lindh Euro-Mediterranean Foundation for the Dialogue between Cultures)

Ova fondacija se zasniva na partnerstvu između EU i zemalja južnog mediteranskog regiona. Deklaracija ovog partnerstva usvojena je u Barseloni 1995. godine. Glavni cilj fondacije je jačanje saradnje između obe strane i pomoć za napredak i stabilnost mediteranskog basena. Poseban naglasak je na ljudskim resursima, naročito kada je reč o mladima. Glavne aktivnosti koje fondacija podržava su:

- širenje znanja i kulturne svesti o mediteranskoj oblasti, njenoj populaciji, istoriji i civilizacijama
- promovisanje trajne kulturne debate putem multimedijalnih instrumenata i saradnje sa novinarima, piscima, umetnicima i filmskim stvaraocima ovog regiona
- stvaranje i očuvanje bliskog i redovnog dijaloga među kulturnim krugovima koji su inače izostavljeni iz glavnih diplomatskih i kulturnih razmena
- organizovanje radionica sa ciljem jačanja veština i ličnog izraza.
- podsticanje partnera u mreži na organizovanje i učešće u muzičkim i pozorišnim festivalima, izložbama, seminarima i debatama
- utvrđivanje i unapređenje zajedničkih kulturnih aspekata među ljudima u zemljama partnerima kroz podsticanje inicijativa koje su usmerene ka uklanjanju ksenofobije i rasizma.

<http://www.euromedalex.org/En/AboutUs.htm>

Institut za otvoreno društvo (OSI) i Mreža Soroš fondacija (Open Society Institute and Soros foundation network)

OSI je privatna fondacija koja obezbeđuje dotacije. Osnovana je sa ciljem da se pruži pomoć zemljama u prelazu iz komunizma na demokratiju u Centralnoj i Istočnoj Evropi i bivšem Sovjetskom Savezu. Kasnije je OSI proširio aktivnosti mreže Soroš fondacija na druge delove sveta u kojima je prelazak na demokratiju od posebnog značaja. OSI pomaže da se u pomenutim oblastima primeni vladavina prava, obrazovanje, državno zdravstvo i nezavisni mediji i podržava stvaranje udruženja po pitanjima kao što je borba protiv korupcije i zloupotreba prava.

Prioritete i posebne aktivnosti Soroš fondacija uglavnom određuje lokalni odbor direktora i uprava. Soroš fondaciju čine nacionalne fondacije iz 29 zemalja, dve druge nezavisne fondacije na Kosovu i u Crnoj Gori i dve regionalne fondacije.

<http://www.soros.org/about>

Međunarodni Višegradski fond (The International Visegrad Fund)

Vlade zemalja grupe Višegradska četvorka (Češka, Mađarska, Poljska i Slovačka) osnovale su Međunarodni Višegradski fond u junu 2000. Glavni cilj fonda je jačanje saradnje između zemalja V4 putem davanja podrške zajedničkim kulturnim, naučnim i

obrazovnim projektima, omladinskim razmenama i promovisanju turizma. Tabela ispod prikazuje strukturu pomoći iz fonda za koju je moguće aplicirati.

Vrsta pomoći	max. trajanje projekta	finansijski udeo
Mala pomoć	6 meseci	max. 4000 evra
Standardna pomoć	12 meseci	min. 4001 evra
Strategijska pomoć	12-36 meseci	približno 40-100 000 evra
Stipendije Višegradske grupe	za postdiplomske studente	

<http://www.visegradfund.org>

Finansijski mehanizam za Evropski ekonomski prostor, EEA (European Economic Area (EEA) Financial Mechanism)

Tri države EEA koje nisu članice EU (Island, Lihtenštajn, Norveška) osnovale su 2004. Finansijski mehanizam za EEA i Norveški finansijski mehanizam za podršku društvenoj i ekonomskoj koheziji u proširenoj EU i EEA. Finansijski mehanizam za EEA je otvoren za deset novih država članica EU, Grčku, Portugal i Španiju. Norveški finansijski mehanizam je usmeren na deset novih država članica EU (Kipar, Češka, Estonija, Mađarska, Latvija, Letonija, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija).

Ukupan budžet za oba finansijska mehanizma za period 2004-2009 iznosi 1,17 milijardi evra. Obezbeđena je pomoć za projekte kao što su zaštita životne sredine, očuvanje evropskog kulturnog nasleđa, zdravstvo i zaštita dece, kao i razvoj ljudskih resursa.

<http://www.eegrants.org/index.php>

Evropska omladinska fondacija, EYF (European Youth Foundation)

Saveta Evrope je 1972. osnovao Fondaciju EYF sa ciljem da se obezbedi finansijska pomoć za mlade u Evropi. Ukupan budžet fondacije iznosi oko 3 miliona evra.

Obezbeđena je pomoć za nevladine inicijative (uglavnom omladinske organizacije i mreže) koje se bave oblastima omladinskog delovanja koje su relevantne za omladinsku politiku Saveta Evrope. Finansiraju se sledeće aktivnosti:

- organizovanje međunarodnih omladinskih susreta za mlade lidere – uključujući seminare, konferencije, radionice, kampove, festivale i sl;
- studije, istraživački projekti i stvaranje informacija i dokumentacije o omladinskim temama (npr. specijalizovane publikacije, novine ili magazini, informativne kampanje, izložbe i proizvodnja audiovizuelnog materijala, kao i posteri, značke, nalepnice i sl.);
- Pilot projekti koji se sprovode u vidu omladinskih susreta ili aktivnosti drugačijih od sastanaka.

EYF takođe može da pokrije deo opštih administrativnih troškova koji spadaju u trenutne aktivnosti međunarodnih nevladinih omladinskih organizacija i mreža na evropskom nivou.

http://galadriel.coe.int/fej/portal/media-type/html/country/null/user/anon/page/default.psml?js_language=en

EUREKA

Inicijativa EUREKA, koja je stvorena 1995, predstavlja međuvladinu panevropsku mrežu koja podržava istraživačke i razvojne aktivnosti MSP, istraživačkih centara i univerziteta, omogućavanjem pristupa brojnim nacionalnim državnim i privatnim planovima finansiranja putem fleksibilne i decentralizovane mreže EUREKA. Glavne oblasti za dobijanje pomoći su medicina i biotehnologija, energetika, zaštita životne sredine, transport, informacione tehnologije, komunikacione tehnologije (audio, širokopoljasne tehnologije) i industrijska obrada.

<http://www.eureka.be>

3. NOVE MOGUĆNOSTI FINANSIRANJA OD 2007.

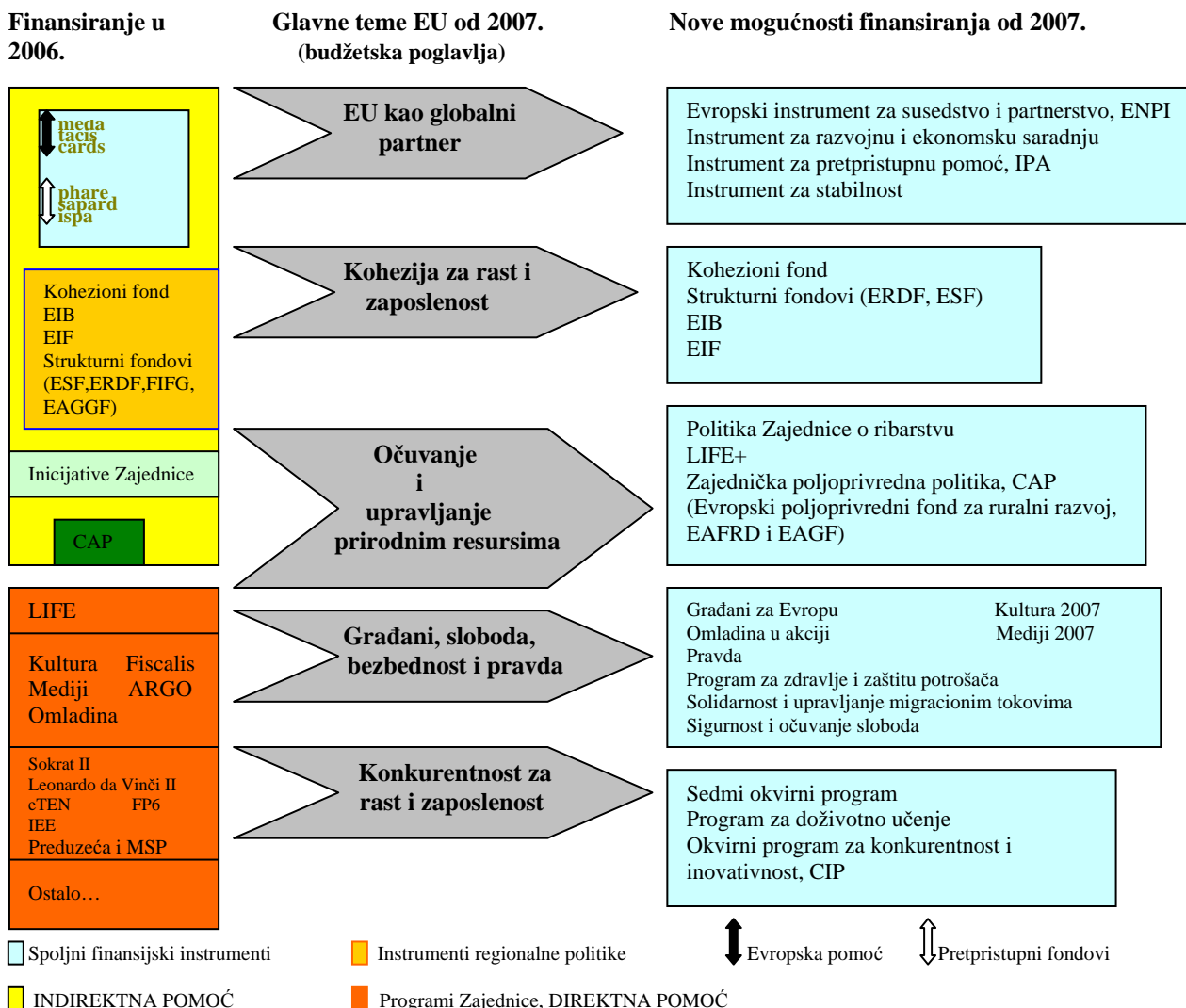
Dole data shema finansiranja zasniva se na Finansijskim perspektivama EU za period 2007-2013 čije je formulisanje u toku

Od 2007, promenjeni plan i novi programi zamenice sadašnju EU strukturu finansiranja i nekoliko programa Zajednice. Promene u strukturi finansiranja i novi programi odlikavaju sledeća glavna problematična pitanja koje je utvrdila EU:

- 1) Jedinствeno tržište EU je neostvarljivo budući da mnogi nacionalni sistemi nisu homogeni; nema povezanosti i mobilnost je slaba.
- 2) Prekogranične aktivnosti EU nisu efikasne budući da donose troškove vladi nacije, a finansijski prihod ostaje van granica.
- 3) Aktivnosti na različitim nivoima nisu komplementarne; sinergija između aktivnosti i ciljeva je slaba.

Novi finansijski plan sastoji se od pet budžetskih poglavlja koji predstavljaju glavne ciljeve EU. Posebni programi, koji će se sprovesti tokom 2006-07 i/ili će iznova biti uvedeni od 2007, spadaju u jedno od ovih poglavlja:

- EU kao globalni partner
- Kohezija za rast i zaposlenost
- Očuvanje i upravljanje prirodnim resursima
- Građani, sloboda, sigurnost i pravda
- Konkurentnost za rast i zaposlenost



Ukupan budžet za period 2007-2013 iznosi 1 104,3 milijardi evra (prema cenama iz 2004.). Budući da je finansijska struktura još uvek ‘u izgradnji’, naš cilj je da u ovom poglavlju istaknemo glavne promene i da opišemo glavne nove programe. Gornja slika predstavlja promenu plana finansiranja. Primeri fondova/programa koji se završavaju 2006. i novih programa koji počinju 2007. detaljnije je opisana u dole datom tekstu. Tabela budžetskih podataka u kojoj je dat prikaz porasta udela i finansijskih obaveza dopunjava svako opisano poglavlje.

Više informacija o predlozima Evropske komisije u vezi sa planom finansiranja za naredni programski period na:

http://www.europa.eu.int/comm/financial_perspective/index_en.htm.

3.1. EU kao globalni partner

Izuzetno je važno zaštititi evropske građane, obezbediti stabilnost i prosperitet zemalja van granica EU. Ovo poglavlje pokriva sve programe koji se odnose na spoljnu pomoć EU. Raniji instrumenti za spoljnu pomoć (MEDA, TACIS, CARDS) i pomoć zemljama kandidatima i zemljama u procesu pristupanja (PHARE, SAPARD, ISPA) spojeni su u četiri nova specifična instrumenta:

- Instrument za evropsko susedstvo i partnerstvo, ENPI;
- Instrument za razvojnu i ekonomsku saradnju, DCECI;
- Instrument za pretpristupnu pomoć, IPA;
- Instrument za stabilnost.

Dva postojeća instrumenta – Humanitarna pomoć i Makrofinansijska pomoć – ostaće nepromenjeni.

Raspodela budžeta	
Budžet za 2007-13 (miliona evra, po cenama iz 2004.)	49 463
Udeo u ukupnom budžetu	5,8%
Godišnje povećanje	0,7%
Rast u 2013 (u poređenju sa 2006.)	5,4%

Više informacija o reformi u upravljanju spoljnom pomoći EU na:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/reform/intro/index.htm

3.1.1. Instrument za razvojnu i ekonomsku saradnju, DCECI (Development Cooperation and Economic Co-operation Instrument)

Ova politika posebno obuhvata sve teritorije i regione koji nemaju pravo na pomoć u okviru Pretpristupnog instrumenta ili Instrumenta za evropsko susedstvo i partnerstvo.

Svrha politike Zajednice u vezi sa razvojnom i ekonomskom saradnjom je pomoć za razvojnu, ekonomsku, naučnu, tehničku i druge vrste saradnje sa zemljama i regionima partnerima sa ciljem da se pomogne zemljama u razvoju da dostignu Milenijumske razvojne ciljeve i, shodno tome, smanje siromaštvo. Ovo uključuje naredni operativni period Evropskog razvojnog fonda.

3.1.2. Instrument za evropsko susedstvo i partnerstvo, ENPI (European Neighbourhood and Partnership Instrument)

Evropska komisija je 29. septembra 2004. objavila Predlog za uređenje Evropskog parlamenta i Saveta gde se navode opšte odredbe kojima se uspostavlja ENPI. Ovaj instrument je koncipiran tako da se obezbedi pomoć za evropsku politiku prema susedima. Instrument finansira zajedničke projekte koji zbližavaju regione država članica EU i zemalja partnera koji imaju zajedničke granice i zameniće postojeće geografske i tematske programe koji obuhvataju zemlje o kojima je reč. Prvobitni spisak zemalja, koji je obuhvatao četiri zapadne nove nezavisne zemlje i deset mediteranskih zemalja, proširen je tako da obuhvata i tri zemlje južnog Kavkaza (Jermeniju, Azerbejdžan i Gruziju). ENPI ne pokriva zemlje koje su kandidati za članstvo u EU (tj. Bugarsku, Rumuniju, Tursku ili Hrvatsku, Makedoniju), niti ostale zemlje zapadnog Balkana koje su potencijalni kandidati.

Posebna karakteristika instrumenta ENPI je komponenta koja se odnosi na prekograničnu saradnju. U okviru ove komponente, ENPI će finansirati (uz sufinansiranje ERDF-a) 'zajedničke programe' koji zbližavaju regione država članica EU i zemalja partnera koji imaju zajedničke granice.

http://www.europa.eu.int/comm/world/enp/funding_en.htm

3.1.3. Instrument za prepristupnu pomoć, IPA (Instrument for Pre-Accession Assistance)

Komisija je 29. septembra 2004. objavila predlog za uredbu Saveta kojom se uspostavlja IPA. Ovaj instrument je koncipiran sa ciljem da se formira jedinstven okvir i da se zemlje kandidati i zemlje potencijalni kandidati ujedine u isti instrument, čime bi se olakšao prelazak zemlje iz jednog statusa u drugi.

Pomoć za potencijalne zemlje kandidate biće usmerena ka izgradnji institucija, naročito ka jačanju Kopenhagenskih političkih kriterijuma, administrativnih i pravosudnih kapaciteta i ka podsticanju usklađenosti sa aquis communautaire (pravnim tekovinama Evropske unije). Dole navedenih pet komponenti primenjivaće se na zemlje kandidate, od kojih poslednje tri imaju za cilj pripremu zemalja za upravljanje fondovima EU nakon pristupanja. Za obe grupe zemalja, to će biti dopunjeno boljom regionalnom i prekograničnom saradnjom. IPA se sastoji od pet komponenti:

- Pomoć tranziciji i izgradnja institucija
- Prekogranična i regionalna saradnja
- Regionalni razvoj
- Razvoj ljudskih resursa
- Ruralni razvoj

http://www.europa.eu.int/comm/enlargement/ipa_en.htm

3.1.4. Instrument za stabilnost (Instrument for Stability)

Evropska komisija je 29. septembra 2004. objavila predlog uredbe Saveta za uspostavljanje Instrumenta za stabilnost. Ovo je novi instrument koji je koncipiran tako da omogući odgovarajući odgovor na nestabilnosti i krize u trećim zemljama, kao i na dugoročnije izazove sa aspektom stabilnosti ili sigurnosti. Instrument se bavi pitanjima kao što su borba protiv trgovine ljudima, organizovani kriminal, terorizam i nuklearna sigurnost. Instrument takođe uključuje mogućnost finansiranja međunarodnih mirovnih kapaciteta zajedno sa regionalnim organizacijama.

3.2. Kohezija za rast i zaposlenost

Sa ciljem da se ublaže sve veće društveno-ekonomske razlike nakon najnovijeg proširenja EU (2004), uveden je pojednostavljeni okvir za finansijsku pomoć evropskim regionima koji ima tri glavna cilja:

- Konvergencija – cilj je povećanje rasta i zaposlenosti u najnerazvijenijim državama članicama EU, uz poseban naglasak na fizički i ljudski kapital, inovacije, znanje, prilagodljivost promenama, administrativnu efektivnost i efektivnost u oblasti životne sredine. Budžet namenjen ovom cilju ukupno iznosi 264 milijardi evra. (sredstva obezbeđuju ERDF, ESF i Kohezioni fond)
- Regionalna konkurentnost i zaposlenost usmereni su ka svim regionima, a ne samo najugroženijim. Pomoć je obezbeđena za razvoj integrisanog tržišta rada, promovisanje inovativnog i poslovnog duha ili zaštitu životne sredine. Sredstva alocirana za ovaj cilj ukupno iznose 57,9 milijardi evra. (sredstva obezbeđuje ERDF)
- Cilj "Evropska teritorijalna saradnja", koji se zasniva na inicijativi INTERG, usmeren je ka jačanju prekogranične, transnacionalne i međuregionalne saradnje. Reč je o saradnji u, na primer, oblasti istraživanja, informacione tehnologije, životne sredine, prevencije rizika i integrisanog upravljanja vodom. (sredstva obezbeđuje ERDF)

Budžet alociran za ove ciljeve iznosi približno 307,6 milijardi evra. Prioritet je pomoć za finansiranje programa za inovacije, životnu sredinu i prevenciju rizika, dostupnost transporta i telekomunikaciju, kao i za ulaganje u ljudski kapital. Tri glavna izvora sredstava za finansiranje ovih aktivnosti su Evropski fond za regionalni razvoj (ERDF), Evropski socijalni fond (ESF) i Kohezioni fond. Pri tome, predloženo je da se uspostave novi organi na nivou Zajednice pod nazivom "Evropska grupa za prekograničnu saradnju (EGCC)" koje će sačinjavati nacionalni, regionalni ili lokalni organi ili drugi lokalni državni organi koji će biti nadležni za implementaciju programa koje delom finansira Zajednica ili za ostale mere prekogranične saradnje, bez obzira na to da li ih finansira Zajednica. Više informacija o EGCC na

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/g24235.htm>

Raspodela budžeta	
Budžet za 2007-13 (miliona evra, po cenama iz 2004.)	308 041
Udeo u ukupnom budžetu	35,7%
Godišnje povećanje	2,7%
Rast u 2013 (u poređenju sa 2006.)	20,4%

2000-2006		2007-2013	
Ciljevi	Finansijski instrumenti	Ciljevi	Finansijski instrumenti
Kohezioni fond	Kohezioni fond	Konvergencija i konkurentnost	Kohezioni fond, ERDF, ESF
Cilj 1	ERDF, ESF, EAGGF-G, FIG	Regionalna konkurentnost i zaposlenost - regionalni nivo - nacionalni nivo: evropska strategija zapošljavanja	ERDF, ESF
Cilj 2	ERDF, ESF		
Cilj 3	ESF	Evropska teritorijalna saradnja	ERDF
Intereg III	ERDF		
Urban II	ERDF		
Equal	ESF		
Leader+	EAGGF-G		
Ruralni razvoj i restrukturiranje ribarskog sektora nezavisno od cilja 1	EAGGF-G, FIG		
Devet ciljeva	Šest instrumenata	Tri cilja	Tri instrumenta

Više informacija o zakonodavnim predlozima u vezi sa reformom regionalne politike EU na: <http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/g24231.htm>

Komisija je 6. jula 2005. objavila nacrt "Kohezijska politika za pomoć rastu i zaposlenju: smernice za strategiju Zajednice, 2007-2013", čime je stvorena važna osnova za implementaciju kohezijske politike za novi programski period. U tabeli iznad prikazano je poređenje instrumenata i ciljeva strukturalnih fondova za period 2000-2006 i 2007-2013.

3.2.1. Promene u ERDF

Za razliku od prethodnog programskog perioda, regionalni programi za inovativne aktivnosti za period 2007-2013 neće biti sufinansirani iz strukturalnih fondova. Okvir operativnih programa uključivaće primenu inovativnih pristupa.

3.2.2. Promene u ESF

Nova uredba o ESF za period 2007-2013 predstavlja okvir za intervencije ESF u Evropskoj uniji. Glavnu promenu predstavlja to što će ESF obezbediti pomoć za pripremu i upravljanje ekonomskim i društvenim promenama i finansirati aktivnosti u okviru dva nova cilja: "Konvergencija" i "Regionalna konkurentnost i zaposlenost". Četiri ključna područja aktivnosti su:

- povećanje prilagodljivosti radnika i preduzeća
- bolji pristup i veće učešće na tržištu rada
- jačanje socijalne inkluzije putem borbe protiv diskriminacije i omogućavanja lakšeg pristupa tržištu rada za najugroženije
- promovisanje partnerstva za reforme u oblasti zaposlenosti i inkluzije

Dodatni prioriteti kada je reč najmanje razvijenim regionima i državama članicama su unapređenje strukturnog prilagođavanja, rasta i stvaranje radnih mesta kroz pomoć za aktivnosti čiji je cilj unapređenje obrazovanja i sistema obuke, kao i za aktivnosti koje su usmerene ka razvoju institucionalnih kapaciteta na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou.

http://ec.europa.eu/comm/employment_social/esf2000/index_en.htm

3.2.3. Novine u Kohezionom fondu

Kohezioni fond će nastaviti da finansira glavne projekte zaštite životne sredine i projekte saobraćajne infrastrukture u najnerazvijenijim državama članicama Evropske unije. I dalje će se primenjivati kriterijum za izbor (donja granica od 90% BDP) i granica za dotacije (85%), kao i uslovljavanje kada je reč o sredstvima Kohezionog fonda. U programskom periodu 2007-2013, Kohezioni fond će takođe finansirati projekte u oblasti energetske efikasnosti, obnovljive energije i kombinovanog, gradskog ili kolektivnog transporta. Novina je u tome što će Kohezioni fond davati pomoć programima, a ne projektima. Samo u slučaju važnih projekata biće potrebno odobrenje Zajednice, što podrazumeva veću odgovornost upravljačkih organa Kohezionog fonda za druge projekte u smislu odabira, procene, dodeljivanja sredstava, monitoringa, upravljanja i garantovanja brze implementacije.

http://ec.europa.eu/comm/regional_policy/funds/procf/cf_en.htm

3.3. Konkurentnost za rast i zaposlenost

Budući da je utvrđeno da je ekonomija zasnovana na znanju važna osnova za održivi ekonomski rast i zaposlenost, ovo budžetsko poglavlje ističe značaj ulaganju u istraživanje i obrazovanje. Kako bi se podstakla i unapredila evropska kompetentnost, naročito kada je reč o istraživanju i razvoju u oblasti informacionih i komunikacionih tehnologija, u narednom finansijskom periodu biće finansirana Transevropska transportna i energetska mreža (TEN) i aktivnosti u vezi sa malim i srednjim preduzećima (MSP).

Raspodela budžeta	
Budžet za 2007-13 (miliona evra, po cenama iz 2004.)	74 098
Udeo u ukupnom budžetu	8,4%
Godišnje povećanje	7,4%
Rast u 2013 (u poređenju sa 2006.)	64,4%

3.3.1. Sedmi okvirni program za istraživanje i razvoj – FP7 (Seventh Framework Programme on Research and Technological Development)

Evropska komisija je 21. septembra 2005. usvojila predlog odluke Saveta u vezi sa posebnim programima o implementaciji Sedmog okvirnog programa za istraživanje, tehnološki razvoj i ogledne aktivnosti.

Uvedeno je šest glavnih posebnih programa – uključujući novine – čije teme (pogledati tabelu ispod) su date u okviru četiri glavna poglavlja:

- posebni program Saradnja

Cilj programa je da preuzme vodeće pozicije u ključnim oblastima nauke i tehnologije pružanjem pomoći za saradnju između univerziteta, industrije, istraživačkih centara i državnih organa u i van EU. Dodatna pomoć za tehnološki razvoj biće obezbeđena u okviru Zajedničkih tehnoloških inicijativa. ERA-NET plan je usmeren ka koordinaciji nacionalnih istraživačkih programa. FP7 će nastaviti sa predlozima programa FP6, ali će objavljivati i nove teme. Predviđen je usmereniji pristup međunarodnoj saradnji i, u okviru svake teme, biće obezbeđena pomoć za komponentu koja obezbeđuje fleksibilan odgovor na novonastale potrebe i nepredvidljive potrebe politike.

- posebni program Ideje

U okviru ovog programa biće obezbeđena pomoć za kreativne istraživače, inženjere i naučnike, čija otkrića mogu promeniti način ljudskog poimanja stvari i otvoriti nove poglede na tehnološki razvoj. Ovaj program će biti pod pokroviteljstvom novoosnovanog Evropskog istraživačkog saveta.

- posebni program Ljudi

Ovaj program nadovezuje se na program Marija Kiri. Međutim, ovaj program ima za cilj da stimuliše ljude na započinjanje istraživačke karijere i bavljenje istom, da podstiče istraživače kako bi ostali u Evropi i da privuče najbolje umove u Evropu. Snažan akcentat biće stavljen na sve veći strukturni efekat kroz, na primer, sufinansiranje regionalnih, nacionalnih i međunarodnih programa i učešće industrije u tome. Posebno će biti naglašeno stručno usavršavanje i razvoj karijere u raznim sektorima, iako će se razvijati i međunarodna dimenzija kroz međunarodnu saradnju sa istraživačima iz trećih zemalja.

- posebni program Kapaciteti

Program je usmeren ka jačanju istraživačkih i inovativnih kapaciteta u Evropi.

Oснаživanjem rada putem Evropskog strateškog foruma o istraživačkim infrastrukturama (ESFRI), Evropska komisija će utvrditi prioritetne projekte koji mogu biti finansirani od strane Zajednice. Razvijaće se dva programa koji bi trebalo da pruže pomoć istraživanju u korist MSP.

Pri tome, postojaće poseban program za **Zajednički istraživački centar** (nuklearne aktivnosti) i program za **Euratom** nuklearne aktivnosti i usavršavanje. Predložene su dve teme za Euratom – Istraživanje fuzione energije i Nuklearna fisija i zaštita od radijacije.

Raspodela budžeta za Sedmi okvirni program Evropske Zajednice (2007-2013) i program Euratom (2007-2013) u milionima evra

SARADNJA	Teme (uz upotrebu svih shema finansiranja, uključujući INCO)	
	Zdravlje	8317
	Hrana, poljoprivreda, biotehnologija	2455
	Informacione i komunikacione tehnologije	12670
	Nanonauke, nanotehnologije. Materijali i nove proizvodne tehnologije	4832
	Energija	2931
	Životna sredina (uključujući klimatske promene)	2535
	Transport (uključujući aeronautiku)	5940
	Društveno-ekonomske i humanističke nauke	792
	Sigurnost i istraživanje svemira	3960
UKUPNA SARADNJA		44432
IDEJE	Evropski istraživački savet	11862
LJUDI	Aktivnosti programa Marija Kiri	7129
KAPACITETI	Istraživačke infrastrukture	3961
	Istraživanje u korist MSP	1901
	Regioni znanja	158
	Istraživački potencijal	554
	Nauka u društvu	554
	Aktivnosti po pitanju međunarodne saradnjom	358
	UKUPNI KAPACITETI	
Nuklearne aktivnosti Zajedničkog istraživačkog centra		1817
UKUPNA EC		72726
Euratom za nuklearno istraživanje i usavršavanje		3092

Novi elementi u FP7 uključuju:

- naglasak na istraživačke teme više nego na “instrumente”
- značajno uprošćavanje operacija
- naglasak na razvoj istraživanja koja su u skladu sa potrebama evropske industrije, kroz rad Tehnoloških platformi i novih Zajedničkih tehnoloških inicijativa
- uspostavljanje Evropskog istraživačkog saveta, koje će financirati najbolje od evropske nauke
- integracija međunarodne saradnje u sva četiri programa
- razvoj regija znanja
- učešće u finansijskom riziku kao sredstvo čiji je cilj uključivanje privatnih investicija u istraživanje

<http://www.cordis.lu/fp7/>

3.3.2. Okvirni program za konkurentnost i inovativnost, CIP (Competitiveness and Innovation framework Programme)

Evropska komisija je 6. aprila 2005. usvojila predlog za odluku Evropskog parlamenta i Saveta o uspostavljanju programa CIP koji će biti glavna pravna osnova koja objedinjuje sve aktivnosti Zajednice u oblasti inovacija i konkurentnosti za period 2007-2013. Program polazi od ciljeva Lisabonskog procesa i biće otvoren za učešće članica EEA, zemalja kandidata i zemalja zapadnog Balkana. Budžet predviđen za program CIP iznosi 4,21 milijardi evra.

Okvirni program za konkurentnost i inovativnost je strukturiran oko tri grupe aktivnosti:

-- Program za preduzetništvo i inovacije (The Entrepreneurship and Innovation)

Program će objединiti širok spektar aktivnosti, uključujući preduzetništvo, MSP, industrijsku konkurentnost i inovativnost. Program će, na primer, doprineti podsticanju mladih preduzetnika, implementaciji Akcionog plana za tehnologije zaštite životne sredine i uzajamnom učenju sa ciljem da se postigne izvrsnost u kreiranju politike nacionalne i regionalne inovativnosti. Program CIP će biti usmeren ka uklanjanju 'tržišnih rupa', zbog kojih je pristup rizičnom kapitalu i zajmovima za MSP loš. Indikativna finansijska alokacija za ovaj program iznosi 2 631 miliona evra.

-- Program podrške politici informacione i komunikacione tehnologije (ICT) (The Information and Communication Technologies Policy Support)

Program obezbeđuje pomoć za aktivnosti u vezi sa razvijanjem jedinstvenog evropskog informacionog prostora i jačanjem unutrašnjeg tržišta za informacione proizvode i usluge. Program podrške ICT politici uključuje finansijska sredstva Zajednice za program eTEN (TEN Telecom – Transevropske telekomunikacione mreže) koja pomažu legalizaciju i korišćenje transevropskih ICT servisa. Ovo takođe uključuje program Elektronski sadržaji, čiji je cilj jačanje razvoja inovativnog evropskog digitalnog sadržaja i MODINIS, koji obezbeđuje direktnu pomoć za uporedne (benchmarking) aktivnosti, studije, forume, promovisanje i podizanje svesti koji doprinose implementaciji programa eEvropa. Planirana finansijska sredstva za Program podrške ICT politici iznose 801,6 miliona evra.

-- Inteligentna energija za Evropu (The Intelligent Energy Europe)

Glavni cilj programa je pomoć za razvoj i implementaciju energetske regulative, povećanje nivoa investicija u nove i najefikasnije tehnologije, kao i povećanje upotrebe i potražnje za energetskom efikasnošću, promovisanje izvora obnovljive energije i energetske diverzifikacije.

Program će biti strukturiran u tri specifične oblasti: energetska efikasnost i racionalno korišćenje energije, naročito u građevinskom i industrijskom sektoru (SAVE); novi i obnovljivi izvori energije za centralizovanu i decentralizovanu proizvodnju električne energije i toplote, uključujući integrisanje istih u lokalnu životnu sredinu i energetske sisteme (ALTENER); energetske aspekte transporta, diverzifikacija goriva putem novorazvijenih i obnovljivih izvora energije, kao i obnovljiva goriva i energetska efikasnost u transportu (STEER).

Pored toga, program će omogućiti sredstva za horizontalne inicijative putem integrisanja energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije u nekoliko privrednih sektora i/ili putem kombinovanja različitih instrumenata, sredstava i aktera u okviru same aktivnosti ili projekta. Međunarodna dimenzija programa Inteligentna energija (COOPENER) postojaće u okviru novih instrumenata za spoljnu pomoć koje je predložila Komisija u septembru 2004. Finansijska alokacija za ovaj program iznosi približno 780 miliona evra.

http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/cip/index_en.htm

<http://www.cipprogram.com/>

3.3.3. Integrisani akcioni program za doživotno učenje (Integrated Action Programme in Lifelong Learning)

Evropska komisija je 14. jula 2004. usvojila predlog za odluku Evropskog parlamenta i Saveta za sledeću generaciju EU programa u oblasti obrazovanja, usavršavanja, kulture, mladih i audiovizuelnog sektora. Novi program obuhvata sektorske programe za: školsko obrazovanje (Comenius), visoko obrazovanje (Erasmus), stručnu obuku (Leonardo da Vinči) i obrazovanje odraslih (Grundtvig), kao i dodatni program Žan Mone koji je orijentisan ka evropskim integracijama. Predloženi budžet iznosi 13,62 milijardi evra za period 2007-2013.

Uvedeno je nekoliko promena u okviru programa za doživotno učenje:

- napredno stručno usavršavanje se prebacuje iz programa Leonardo u Erasmus;
- aktivnosti programa Comenius uključuju školske tvining aktivnosti koje su do sada bile deo programa Elektronsko učenje;
- aktivnosti programa Erasmus, koje prikazuju inkorporaciju naprednog stručnog usavršavanja, obuhvataju dovođenje studenata u preduzeća (ranije u okviru programa Leonardo da Vinči) i predviđaju posebna rešenja po pitanju mobilnosti studenata kada je reč o zajedničkim master programima;
- projekti programa Leonardo da Vinči uglavnom su fokusirani na transfer inovacija iz jedne zemlje u drugu. Značajno su unapređene aktivnosti organizovanja mreža, koje podržavaju razmatranje o ključnim pitanjima u oblasti stručne obuke na evropskom nivou;
- u okviru programa Grundtvig, predložene su nove aktivnosti koje podržavaju mobilnost odraslih, razmenu nastavnog osoblja, evropsku pomoć zajedno sa odraslim predavačima;
- cilj programa Žan Mone je akademska oblast evropskih integracija i podrška institucijama i udruženjima koji su aktivni u polju obrazovanja i usavršavanja na evropskom nivou. Komisija predlaže četiri institucije za dobijanje direktne pomoći u okviru ovog programa koje su uključene u postojeći akcioni program Zajednice koji

promoviše tela aktivna na evropskom nivou i pomaže posebne aktivnosti u oblasti obrazovanja i usavršavanja.

http://www.eu.int/comm/education/programmes/newprog/index_en.html

Finansijski period 2000-2006	Finansijski period 2000-2006
TEN-T, TEN-E	TEN-T, TEN-E
Marko Polo	Marko Polo
Galileo	Galileo
eTEN, eSadržaji, Sigurniji Internet plus, IDABC	eTEN, eSadržaji, Sigurniji Internet plus, IDABC (u okviru CIP-ICT podrške)
Carine 2007, Fiscalis 2007	Carine 2007, Fiscalis 2007
Preduzeća i preduzetništvo	Integrirani u CIP – preduzetništvo i inovativnost
Inteligentna energija za Evropu	Integrirani u CIP – pod istim imenom
FP6	FP7
Sokrat (Erasmus, Erasmus Mundus Comenius, Gruntvig, Žan Mone), Leonardo da Vinči	Integrirani akcioni program za doživotno učenje

3.4. Očuvanje i upravljanje prirodnim resursima

Ovo poglavlje je najvećim delom posvećeno temama u oblasti poljoprivrede, životne sredine i ribarstva. Opšte namere Komisije u vezi sa budućim merama u ovoj oblasti su povećanje potrošnje na ruralni razvoj sa ciljem da se poveća rast i otvore radna mesta u ruralnim oblastima, kao i integrisanje životne sredine u druge oblasti politike (LIFE+) i obezbeđivanje uravnotežene pomorske oblasti i dobrobiti primorskih ribarskih zajednica (Zajednička politika ribarstva, CFP).

Raspodela budžeta	
Budžet za 2007-13 (miliona evra, po cenama iz 2004.)	371 344
Udeo u ukupnom budžetu	43,1%
Godišnje povećanje	-1,2%
Rast u 2013 (u poređenju sa 2006.)	-7,8%

3.4.1. Zajednička poljoprivredna politika, CAP (Common Agriculture Policy)

Pružanjem pomoći za ruralni razvoj, zajednička poljoprivredna politika (CAP) biće sastavni deo budžetskog poglavlja 'Očuvanje i upravljanje prirodnim resursima'.

CAP čine dva stožera:

- Prvi stožer je usmeren ka pružanju osnovnih prihoda poljoprivrednicima
- Drugi stožer pomaže poljoprivredu kao dobavljač javnih dobara kroz ekološko delovanje i razvoj poljoprivrednih oblasti.

CAP je reformisan nekoliko puta kako bi se poljoprivredna politika prilagodila današnjim potrebama i ograničenjima.

http://ec.europa.eu/comm/agriculture/capreform/index_en.htm

Na osnovu uredbe Saveta o finansiranju Zajedničke poljoprivredne politike (1290/2005), finansijska pravila za oba stožera objedinjena su u jedan pravni tekst i osnovana su dva fonda: Evropski poljoprivredni fond za garancije (EAFG) za prvi stožer i Evropski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD).

3.4.1.1. Evropski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Evropski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD) finansiraće sve mere u vezi sa ruralnim razvojem u toku programskog perioda 2007-2013. Uredbom Saveta 1698/2005, sistem pomoći Zajednice ruralnom razvoju je olakšan i pojednostavljen. On objedinjuje pet postojećih vrsta programiranja i tri vrste finansijskog upravljanja i sistema kontrole u jedan okvir za finansiranje, programiranje, finansijsko upravljanje i kontrolu ruralnog razvoja.

Nova politika ruralnog razvoja obuhvata četiri ose, pri čemu su prve tri ciljevi, a četvrta osa predstavlja predloženi opšti pristup.

Osa 1: Unapređenje konkurentnosti poljoprivrednog i šumarskog sektora kroz pomoć restrukturiranju i inovacijama

Osa 2: Unapređenje životne sredine i prirode kroz naprednije metode upravljanja zemljištem i kroz očuvanje prirodnih resursa

Osa 3: Unapređenje kvaliteta života u ruralnim oblastima i promovisanje diverzifikacije ruralne ekonomije

Osa 4: Ukoliko države članice žele, može se obezbediti šira primena pristupa Leader kod tri druge ose. Ovaj pristup je u upotrebi od 1989. i doprinosi inovacijama, zaposlenosti i rastu u ruralnim oblastima promovisanjem strategije za lokalni razvoj kroz pristup 'odozdo prema gore' i kroz državno-privatna partnerstva. [Više informacija o inicijativi Leader+ na strani 10.](#)

http://ec.europa.eu/comm/agriculture/rur/index_en.htm

3.4.2. LIFE+

Evropska komisija je 29. septembra 2004. usvojila predlog za uredbu Evropskog parlamenta i Saveta u vezi sa finansijskim instrumentom za životnu sredinu. Opšti cilj programa LIFE+ je pružanje podrške razvoju, implementaciji, monitoringu i evaluaciji politike i zakonodavstva Zajednice u oblasti životne sredine sa ciljem da se unapredi održivi razvoj u EU. Ovaj program će postati jedini finansijski instrument EU za životnu

sredinu. Pored toga što podržava prioritete Šestog akcionog programa za životnu sredinu, ovaj program će dopunjavati ostale programe koje finansira EU, a čiji je cilj investiranje u životnu sredinu. Budžet predviđen za program LIFE+ ukupno iznosi 2,19 miliona evra.

Komisija je predvidela dva elementa:

-- **Implementacija i upravljanje** sa ciljem da se konsoliduje osnova znanja i da se pruži pomoć državama članicama u postizanju bržih i boljih rezultata primene EU politike zaštite životne sredine; razviju mere za monitoring i procenu u oblasti životne sredine; olakša implementacija politike životne sredine kroz, na primer, razvoj modula/programa obuke, ili kroz razmenu najbolje prakse i stvaranja mreža; obezbedi pomoć za bolje upravljanje životnom sredinom, poveća učešće zainteresovanih aktera, uključujući NVO u konsultacijama i implementaciji politike;

-- **Informacije i komunikacija** sa ciljem da se poveća svest o životnoj sredini, razmeni najbolja praksa i pruži pomoć pratećim merama (kao što su publikacije, manifestacije, kampanje, konferencije i sl.).

<http://europa.eu.int/comm/environment/life/news/futureoflife.htm#lifeproposal>

3.4.3. Zajednička politika ribarstva, CEP (Common Fisheries Policy)

U okviru novog CFP, primenjivaće se dva instrumenta sa ciljem da se obezbedi veća ekonomičnost evropskih ribarskih flota, zaštiti pomorskih oblasti i očuvaju zalihe ribe.

Uloga **Evropskog fonda za ribarstvo (EFF)** biće restrukturiranje ribarskog sektora i razvoj priobalnih oblasti koje zavise od ribarstva. Ovaj fond je fokusiran na ograničen broj ključnih oblasti (npr. adaptacija ribarskih flota ili održivi razvoj u priobalnim oblastima). Drugi instrument će objediniti sve oblasti koje podržavaju CFP reforme. Ovo podrazumeva, na primer, mere za promovisanje lako dostupnih naučnih saveta i tehničke podatke ili investiranje u mere kontrole kako bi se moderne tehnike kontrole primenile u svim vodama koje podležu kontroli.

http://europa.eu.int/comm/fisheries/reform/proposals_en.htm

Finansijski period 2000-2006	Finansijski period 2000-2006
LIFE-III	LIFE+

3.5. Građani, sloboda, sigurnost i pravda

Evropska komisija je 6. juna 2005. objavila tri predloga za okvirne programe za period 2007-2013, sa ciljem da se ojača evropski prostor za pravdu, slobodu i sigurnost. Trenutno se za ovu oblast izdvaja 0,5% od ukupnog budžeta EU uz tendenciju rasta na 1,3% u 2013-oj, što znači da će se troškovi utrostručiti. Ova tri okvirna programa imaće sličnosti po pitanju njihovih funkcionalnih i operativnih pravila i na taj način, predstavljajuće jedan instrument:

-- **Solidarnost i upravljanje migracionim tokovima**

Kada je reč o ovoj oblasti, glavni cilj EU je raspodela obaveza između država članica u oblasti kontrole spoljnih granica, azila i imigracija. Glavni deo sredstava koja su predviđena za područje slobode, sigurnosti i pravde (60%) biće dodeljena ovom programu.

-- Sigurnost i očuvanje sloboda

Cilj ovog okvirnog programa je da se obezbedi efektivna operativna saradnja u borbi protiv terorizma, uključujući njegove posledice, organizovani kriminal i opšti kriminal, podrži pribavljanje informacija obaveštajnih službi na evropskom nivou i ojača sistem sprečavanja kriminala i terorizma.

-- Osnovna prava i pravda

Cilj ovog programa je pomoć za razvoj i implementaciju sudske saradnje u građanskim i krivičnim stvarima, obezbeđivanje finansijske pomoći za uključivanje Povelje EU o osnovnim pravima u Ustav, pomoć demokratskom učešću i borbi protiv nasilja i droge. Dole su navedeni novi posebni programi koji počinju da se sprovode 2007. u okviru ovog budžetskog poglavlja.

Raspodela budžeta	
Budžet za 2007-13 (miliona evra, po cenama iz 2004.)	10 770
Udeo u ukupnom budžetu	1,2%
Godišnje povećanje	15%
Rast u 2013 (u poređenju sa 2006.)	167%

http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/intro/fsj_intro_en.htm

3.5.1. Program zdravlja i zaštite potrošača (Health and Consumer Protection Programme)

Evropska komisija je 6. aprila 2005. usvojila strategiju za zdravlje i zaštitu potrošača i predlog za odluku Evropskog parlamenta i Saveta o otvaranju programa Zajednice za zdravlje i zaštitu potrošača za period 2007-2013. Budžet predviđen za ovaj period iznosi 1203 miliona evra. Program sadrži tri specifične vrste aktivnosti:

Zajedničke aktivnosti su usmerene ka poboljšanju informisanosti, jačanju uloge evropskih organizacija za zdravlje i zaštitu potrošača i daljem razvijanju mehanizama konsultovanja. Aktivnosti su takođe usmerene ka jačanju uticaja koji zdravstvena i potrošačka politika imaju na druge političke oblasti.

Kada je reč o **aktivnostima u oblasti zdravlja**, glavni prioriteti biće prevazilaženje nejednakosti u zdravstvu i pitanje zdravlja starijih osoba i dece. Pored toga, biće uspostavljena tri nova elementa biće uspostavljena u okviru ove tri teme (pružanje informacija, nadgledanje zdravstvenih pretnji, rešavanje ključnih zdravstvenih determinanti):

- pronalaženje efikasnih odgovora na zdravstvene pretnje;
- pomoć u prevenciji bolesti;
- jačanje saradnje između zdravstvenih sistema.

Kada je reč o **zaštiti potrošača**, novi program u značajnoj meri proširuje aktivnosti Zajednice u vezi sa razvojem znanja i dokaza, jača saradnju, edukaciju potrošača i izgradnju kapaciteta za organizacije potrošača.

http://www.eu.int/comm/health/ph_overview/pgm2007_2013_en.htm

3.5.2. Kultura 2007 (Culture 2007)

Komisija je predložila novi program u oblasti kulture za period 2007-2013, za koji je predložen budžet od 408 miliona evra. Projekti i aktivnosti koje će finansirati Zajednica moraju da ispunjavaju najmanje dva od tri glavna specifična cilja:

-- transnacionalna mobilnost zaposlenih u sektoru kulture

Podstiču se dve vrste mobilnosti: mobilnost sa ciljem pružanja ili uspostavljanja kulturnih usluga (npr. posete) i mobilnost čiji je cilj usavršavanje, upoznavanje drugih kultura ili umetničkih praksi, razmena iskustava.

-- transnacionalna cirkulacija umetničkih dela i kulturnih/umetničkih sadržaja

Ovaj cilj je usmeren ka regulisanju dodatnih troškova povezanih sa cirkulacijom dela: troškovi transporta, osiguranje, ispitivanju novih tržišta, većim naporima po pitanju objavljivanja dela ili reklamiranja umetnika koji su manje poznati u inostranstvu, većem upoznavanju tržišta (glavne strukture, uredbe, administrativne formalnosti i sl.)

-- međukulturni dijalog.

http://europa.eu.int/comm/dsg/education_culture/newprog/index_en.html

3.5.3. Mediji 2007 (Media 2007)

Evropska komisija je 14. jula 2004. usvojila predlog za odluku Evropskog parlamenta i Saveta u vezi sa implementacijom novog programa za podršku evropskom audiovizuelnom sektoru, koji bi zamenio dva tekuća programa (Mediji plus i Mediji-obuka). Program Mediji 2007 biće takođe usmeren ka aktivnostima u pred i postprodukcijским fazama, mada će ove aktivnosti pretrpeti promene usled razvoja tehnologije i tržišta, što će biti slika promena koje su rezultat digitalizacije. Predloženi budžet za program Mediji 2007 za period 2007-2013 iznosi 1,055 milijardi evra. Tri glavna cilja programa Mediji 2007 su:

-- očuvanje i promovisanje evropske kulturne različitosti i filmskog/audiovizuelnog nasleđa, obezbeđivanje pristupa ovom nasleđu i podsticanje dijaloga između kultura;

-- povećanje cirkulacije evropskih filmova i drugih audiovizuelnih produkcija u i van EU;

-- jačanje komercijalne produktivnosti evropskog audiovizuelnog sektora u kontekstu otvorenog i konkurentnog tržišta.

http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/index_en.html

3.5.4. Građani za Evropu (Citizens for Europe)

Evropska komisija je 6. aprila 2005. usvojila prijedlog za otvaranje novog programa 'Građani za Evropu'. Cilj program je podsticanje građana na aktivno učešće u procesu evropskih integracija i jačanje osećaja za evropski identitet. Ukupan budžet programa je 235 miliona evra.

Biće obezbeđena pomoć za nekoliko mera u okviru tri glavne aktivnosti:

- Aktivnost 1: **Aktivni građani za Evropu**

Mere u vezi sa bratimljenjem gradova, uključuju aktivnosti koje obuhvataju ili promovišu direktne razmene između evropskih građana kroz njihovo učešće u aktivnostima u vezi sa bratimljenjem gradova, uključujući konferencije ili seminare o temama od zajedničkog interesa. U okviru ovog programa, projekti i mere podrške su orijentisani na projekte različitog tipa koji imaju transnacionalnu i vansektorsku dimenziju, u kojima su direktno uključeni građani.

- Aktivnost 2: **Aktivno civilno društvo za Evropu**

Strukturna podrška za evropske istraživačke organizacije iz oblasti javne politike (ekspertske grupe) ima za cilj jačanje institucionalnih kapaciteta reprezentativnih organizacija koje obezbeđuju evropsku dimenziju, obezbeđuju prenos informacija i, na kraju, saraduju sa drugim korisnicima ovog programa. Biće obezbeđena strukturna podrška za organizacije civilnog društva na evropskom nivou koje se bave, na primer, zajedničkim vrednostima i nasleđem, volontiranjem, društvenim pitanjima. Zajednica će takođe finansirati projekte koje iniciraju organizacije civilnog društva.

- Aktivnosti 3: **Zajedno za Evropu**

Pomoć je obezbeđena za visoko transparentne događaje koji su organizovani od strane ili u saradnji sa Evropskom komisijom i koji uključuju građane u međukulturni dijalog i doprinose razvoju njihovog evropskog identiteta, kao i za studije, sredstva širenja informacija.

http://www.eu.int/comm/dgs/education_culture/activecitizenship/new_programme_en.htm

3.5.5. Omladina u akciji (Youth in Action)

Evropska komisija je 14. jula 2004. usvojila predlog za odluku Evropskog parlamenta i Saveta za uspostavljanje programa Omladina u akciji za period 2007-2013. Glavni cilj programa je promovisanje iskustva vezano za evropsko građanstvo među mladim ljudima između 13 i 30 godina. Za ovaj period izdvojen je budžet od 915 miliona evra, od kojih je 34,4 miliona evra izdvojeno za tehničku pomoć.

Program Omladina u akciji obuhvata pet aktivnosti:

- Omladina za Evropu: razmene, mobilnost i inicijative mladih ljudi;
- Evropska volonterska služba: usmerena ka razvijanju solidarnosti, aktivnom učešću i uzajamnom razumevanju među mladima. Projekti mogu biti individualni ili zajednički, sa ciljem da se omogući mladim ljudima da izraze svoju angažovanost i da se uključe u EU aktivnosti na temu solidarnosti. Štaviše, time se radi na jačanju saradnje između volonterskih civilnih službi;

- Omladina sveta: program se otvara za projekte sa susednim zemljama proširene Evrope i za saradnju sa trećim zemljama u oblasti politike mladih;
- Omladinski treneri i sistemi podrške: unapređivanje razmena, obuke i planova informisanja za omladinske trenere, projekti za podsticanje inovacija i kvaliteta, partnerstva sa regionalnim ili lokalnim činiocima i mere za jačanje i podršku programskih struktura;
- Podrška za saradnju u domenu kreiranja politike: usmerena je ka promovisanju saradnje po pitanju politike prema mladima, pružajući podršku strukturnom dijalogu između mladih i aktera nadležnih za politiku prema mladima, u saradnji sa međunarodnim organizacijama i merama usmerenim ka sticanju boljeg znanja o mladima.

3.5.6. Progres (PROGRESS)

Evropska komisija je 14. jula 2004. predložila Progres, integrisani program Zajednice, sa ciljem da se pojednostave i racionalizuju finansijski instrumenti u oblasti zapošljavanja i socijalne politike. Program će objediniti četiri aktuelna posebna akciona programa Zajednice, pružajući pomoć za implementaciju plana socijalne politike kao i za nekoliko aktuelnih budžetskih poglavlja u vezi sa uslovima rada. Vreme trajanja: 2007-2013. Budžet: 628,8 miliona evra.

Program Progres je podeljen na pet oblasti:

- Zaposlenost uz podršku implementaciji Evropske strategije zapošljavanja
- Socijalna zaštita i inkluzija uz podršku implementaciji Otvorenog metoda koordinacije u oblasti socijalne zaštite i inkluzije
- Uslovi rada uz podršku unapređenju radne sredine i uslova, uključujući zdravlje i sigurnost na radu
- Različitost i borba protiv diskriminacije uz podršku efektivnoj primeni principa nediskriminacije i promovisanje nediskriminacije (mainstreaming) u politikama EU
- Jednakost žena i muškaraca uz podršku efektivnoj implementaciji principa rodne jednakosti i promovisanje istog (gender mainstreaming) u politikama EU

Program Progres podržava nekoliko vrsta aktivnosti: analize, uzajamno učenje, podizanje svesti i širenje informacija, učestvovanje u operativnim troškovima glavnih mreža u EU, doprinos stvaranju radnih grupa, finansiranje seminara i obuka, stvaranje mreža specijalizovanih organa i opservatorija na nivou EU, razmena osoblja između administracija i saradnja sa međunarodnim institucijama.

Program Progres će biti otvoren za države članice EU, EFTA/EEA zemlje, zemlje kandidate za priključenje i zemlje zapadnog Balkana koje učestvuju u procesu stabilizacije i pridruživanja.

<http://europa.eu/scadplus/leg/en/cha/c11332.htm>

Finansijski period 2000-2006	Finansijski period 2007-2013
ARGO, INTI, Program sudske razmene, Osnovna prava, EPCIP Evropski program za zaštitu kritične infrastrukture, Fond za izbeglice, Saradnja sa trećim zemljama u oblasti migracija	Sloboda kretanja i solidarnost, Program za sigurnost, Programi za pravdu i osnovna prava
AGIS	AGIS
Dafne II	Dafne II
Kultura 2000	Kultura 2007
Omladina 2000	Omladina u akciji
Mediji plus	Mediji 2007
Okvirni program za javno zdravlje	Okvirni program za javno zdravlje (Program zdravlja i zaštite potrošača)
	Građani za Evropu – civilno učešće
	Solidarnost i instrument za brzo reagovanje

4. IZVORI INFORMACIJA

Evropska unija na Internetu

<http://www.europa.eu.int>

INFORMACIJE O PLANU FINANSIRANJA ZA PERIOD 2007-2013:

http://www.europa.eu.int/comm/financial_perspective/index_en.htm

http://www.europa.eu.int/growthandjobs/index_en.htm

INFORMACIJE PO TEMAMA

Poljoprivreda

http://europa.eu.int/comm/agriculture/index_en.htm

Reforma zajedničke poljoprivredne politike:

http://www.eu.int/comm/agriculture/capreform/index_en.htm

Audiovizuelno

http://www.europa.eu.int/pol/av/index_en.htm

Mediji 2007:

http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/index_en.html

Budžet

http://europa.eu.int/comm/budget/index_en.htm

http://www.europa.eu.int/pol/financ/index_en.htm

Budžet za naredni programski period:

http://europa.eu.int/comm/budget/documents/multiannual_framework_en.htm

Obrazovanje i kultura

http://www.europa.eu.int/comm/culture/portal/index_en.htm

http://www.europa.eu.int/youth/index_en.html

http://www.europa.eu.int/comm/education/programmes/programmes_en.html

Novi programi Kultura 2007, Doživotno učenje i Omladina u akciji:

http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/newprog/index_en.html

Novi program Građani za Evropu:

http://www.eu.int/comm/dgs/education_culture/activecitizenship/new_programme_en.htm

Energija

http://www.europa.eu.int/comm/energy/index_en.html

Program **Inteligentna energija za Evropu:**

http://www.europa.eu.int/comm/energy/intelligent/index_en.html

Proširenje:

http://www.europa.eu.int/comm/enlargement/index_en.htm

Preduzeće:

http://europa.eu.int/comm/enterprise/index_en.htm

Okvirni program za konkurentnost i inovativnost:

http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/cip/index_en.htm

<http://www.ciprogram.com/>

Spoljni odnosi:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/index.htm

http://europa.eu.int/comm/development/index_en.htm

A] Pretpristupanje

Pretpristupni fond Phare

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/index.htm>

Praktični vodič za ugovorne procedure za programe Phare/ISPA/Sapard

http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

Tvining

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/twinning/index.htm>

Prekogranična saradnja

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/programmes/index.htm>

Interreg III

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/interreg3/index_en.htm

Pretpristupni fond **Ispa**

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/ispa/ispa_en.htm

Pretpristupni fond **Sapard**

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/sapard.htm>

CARDS

http://europa.eu.int/comm/enlargement/cards/index_en.htm

MEDA

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/med/index_en.htm

TACIS

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/tacis/index_en.htm

Instrument za pretpristupnu pomoć, **IPA**:

http://www.europa.eu.int/comm/enlargement/ipa_en.htm

B] Ostalo

Evropska kancelarija za pomoć i saradnju:

<http://europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>

Humanitarna pomoć:

http://europa.eu.int/comm/echo/index_en.htm

Makrofinancijska pomoć:

http://europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/activities_macrofinancialassistance_en.htm

Instrument za evropsko susedstvo i partnerstvo, ENPI:

http://www.europa.eu.int/comm/world/enp/funding_en.htm

Echo – Humanitarna pomoć

http://europa.eu.int/comm/dgs/humanitarian_aid/index_en.htm

Reforme u upravljanju spoljnom pomoći EU:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/reform/intro/index.htm

Ribarstvo

http://www.europa.eu.int/pol/fish/index_en.htm

Reforme zajedničke politike ribarstva:

http://europa.eu.int/comm/fisheries/reform/proposals_en.htm

Pravda

http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/intro/fsj_intro_en.htm

Javno zdravlje

http://www.europa.eu.int/comm/health/index_en.html

Novi program Zdravlje i zaštita potrošača:

http://www.eu.int/comm/health/ph_overview/pgm2007_2013_en.htm

Informaciono društvo

http://www.europa.eu.int/information_society/index_en.htm

Elektronska Evropa:

http://www.europa.eu.int/information_society/eeurope-/2005/index_en.htm

Evropski portal za Elektronsko učenje:

<http://elearningeuropa.info/>

Regionalna politika

http://www.europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

Evropska grupa za prekograničnu saradnju:

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/g24235.htm>

Reforma regionalne politike:

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/g24231.htm>

Istraživanje i inovacije

FP6:

<http://fp6.cordis.lu/fp6/home.cfm>

<http://partners-service.cordis.lu>

http://cordis.europa.eu.int/national_service/en/candidate_countries.htm

<http://www.cordis.lu/marketplace>
<http://trendchart.cordis.lu/>

FP7:

<http://www.cordis.lu/fp7/>
http://europa.eu.int/comm/research/inco/newsletter/candidate_en.html

Dotacije, fondovi i programi EU politike
http://www.europa.eu.int/grants/index_en.htm#comp

Elektronska baza podataka o tenderima (baza podataka o EU tenderima)
<http://ted.publications.eu.int/official/>

TAIEX (Kancelarija za tehničku pomoć i razmenu informacija)
<http://taiex.be>

Evro-mediteranska fondacija za međukulturni dijalog **Anna Lindh**
<http://www.euromedalex.org/En/AboutUs.htm>

EUREKA
<http://www.eureka.be>

Institut za otvoreno društvo (OSI) i mreža **Soroš fondacija**
<http://www.soros.org/about>

Finansijski mehanizam za **Evropski ekonomski prostor** (EEA)
<http://www.eeagrants.org/index.php>

Evropska investiciona banka (EIB)
<http://www.eib.org/>

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)
<http://www.ebrd.com/index.htm>

Evropske finansijske institucije za razvoj, EDFI
<http://www.edfi.be/>

Svetska banka
<http://www.worldbank.org/>

Međunarodni Višegradski fond
<http://www.visegradfund.org/ifa.stm?inc=ifa1>

DODATNI VAŽNI IZVORI INFORMACIJA

Austrijsko predsjedništvo EU
<http://www.eu2006.at/en/>

Generalni direktorati i servisi
http://www.europa.eu.int/comm/dgs_en.htm

Zvanični žurnal

http://publications.eu.int/general/oj_en.html

Kancelarija za službene publikacije EU

http://publications.eu.int/index_en.html

Evropsko udruženje za slobodnu trgovinu, EFTA

www.efta.int, www.efta.be

Dijalog sa građanima i preduzećima

http://europa.eu.int/youreurope/index_en.html

Euractiv.com – najnovije vesti i stranice sa linkovima

<http://www.euractiv.com>

Centar za evropske reforme

<http://www.cer.org.uk>

Nemačka banka (Deutsche Bank) (monitoring proširenja)

<http://www.dbresearch.com>

Centar za istraživanje ekonomske politike

<http://www.cepr.org>

Austrijski institut za ekonomska istraživanja

<http://www.wifo.ac.at>

Bečki institut za međunarodne ekonomske studije - WIIW

<http://www.wiwi.at>

EU Observer

<http://www.euobserver.com>

BIS - Banka za međunarodna poravnanja

www.bis.org

Centar za evropske političke studije - CEPS

www.ceps.be

Evropski ekonomski i socijalni komitet

URL: www.esc.eu.int

Centralna biblioteka Evropske komisije

http://europa.eu.int/comm/libraries/centrallibrary/accessb_en.htm

Komitet regiona

URL: www.cor.eu.int

Savet Evropske unije
ue.eu.int/en/summ.htm

Evropski revizorski sud
www.eca.eu.int

Evropski sud pravde
www.curia.eu.int

EBN – Evropska mreža poslovnih inovativnih centara
www.ebn.be

ECRE – Evropski savet za izbeglice i raseljena lica
www/ecre.org

Evropska povelja o energiji - Sekretarijat
www.encharter.org

Eurochambres
www.eurochambres.be

Eurocontrol - Evropska organizacija za bezbednost vazdušne navigacije
www.eurocontrol.be

Europe Direct – Informacioni servis Evropske unije
http://europa.eu.int/europedirect/index_en.htm

Evropska centralna banka
www.ecb.int

Evropski fondacijski centar
www.efc.be

Evropski ombudsman
www.euro-ombudsman.eu.int

Evropski parlament
www.europarl.eu.int

Evropski volonterski centar
www.cev.be

Europol
www.europol.eu.int/

Statistički biro EU, Eurostat
europa.eu.int/comm/eurostat/, www.planistat.com

FAO – Organizacija UN za hranu i poljoprivredu
www.fao.org

Međunarodna komisija za zaštitu reke Dunav, ICPDR – Stalni sekretarijat
www.icpdr.org/danubis

ILO – Međunarodna organizacija rada
www.ilo.org

NATO (Severnoatlantski pakt)
www.nato.int

OECD
www.oecd.org

Kancelarija za Istočnu Evropu – Zajednička kancelarija EU/Svetska banka
www.seerecon.org

Organizacija za bezbednost i saradnju u Evropi - OEBS
www.osce.org

Trialog – Baza podataka o evropskim neprofitnim organizacijama u oblasti međunarodnog razvoja
www.clong-trialog.at

UNICE – Unija saveza evropskih industrijalaca i poslodavaca
www.unice.org

UNICEF Brisel
www.unicef.org

Informacioni centar Ujedinjenih nacija za Beneluks
www.unbenelux.org

Zapadnoevropska unija
www.weu.int

Svetska turistička organizacija
www.wto.org

5. SKRAĆENICE

CAP – *Common Agriculture Policy* – Zajednička poljoprivredna politika

CARDS – *Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation* – Program pomoći Zajednice za obnovu, razvoj i stabilizaciju

CEEC – *Central and Eastern European Countries* – Države Centralne i Istočne Evrope

CFP – *Common Fisheries Policy* – Zajednička politika ribarstva

CIP – *Competitiveness and Innovation framework Programme* – Okvirni program za konkurentnost i inovativnost

CMO – *Common Market Organisation* – Zajedničko uređenje tržišta

DG – *Directorate General* – Generalni direktorat

DIS – *Decentralized Implementation System* – Decentralizovani sistem implementacije

EAFRD – *European Agricultural Fund for Rural Development* – Evropski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

EAGGF – *European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (EAGGF-G Guidance or Guarantee section)* – Evropski poljoprivredni fond za upravljanje i garancije, Odeljenje za upravljanje

EBRD – *European Bank for Reconstruction and Development* – Evropska banka za obnovu i razvoj

EC – *European Commission* – Evropska komisija

ECHO – *European Office for Emergency Humanitarian Aid* – Evropska kancelarija za humanitarnu pomoć

EDF – *European Development Fund* – Evropski fond za razvoj

EDFI – *European Development Finance Institutions* – Evropske finansijske institucije za razvoj

EDIS – *Extended Decentralized Implementation System* – Prošireni decentralizovani sistem implementacije

EEA – *European Economic Area* – Evropski ekonomski prostor

EECA – *Eastern Europe and Central Asia* – Istočna Evropa i Centralna Azija

EFF – *European Fund for Fisheries* – Evropski fond za ribarstvo

EGCC – *European Grouping of Cross-border Cooperation* – Evropska grupa za prekograničnu saradnju

EIB – *European Investment Bank* – Evropska investiciona banka

EIF – *European Investment Fund* – Evropski investicioni fond

ENPI – *European Neighbourhood and Partnership Instrument* – Instrument za evropsko susedstvo i partnerstvo

ERA – *European Research Area* – Evropski istraživački prostor

ERDF – *The European Regional Development Fund* – Evropski fond za regionalni razvoj

ESF – *European Social Fund* – Evropski socijalni fond

ESFRI – *European Strategy Forum on Research Infrastructure* – Evropski strateški forum o istraživačkim infrastrukturama

EU – *European Union* – Evropa unija

EVS – *European Voluntary Service* – Evropska volonterska služba

EYF – *European Youth Foundation* – Evropska omladinska fondacija

FIFG – *Financial Instrument of Fisheries Guidance* – Finansijski instrument za pomoć ribarstvu

FP6 – *Sixth Framework Programme for research and Technological Development* – Šesti okvirni program za istraživanje i tehnološki razvoj

FP7 – *Seventh Framework Programme for research and Technological Development* – Sedmi okvirni program za istraživanje i tehnološki razvoj

ICT – *Information and Communication Technologies* – Informacione i komunikacione tehnologije

IDABC – *Interoperable Delivery of European eGovernment Services to public Administration, Businesses and Citizens* – Interoperativna dostava evropskih usluga e-vlade državnim administracijama, kompanijama i građanima

IEE – *Intelligent Energy for Europe* – Inteligentna energija za Evropu

INCO – *International cooperation projects* – Projekti međunarodne saradnje

IPA – *Instrument for Pre-Accession Assistance* – Instrument za prepristupnu pomoć

IMF – *International Monetary Fund* – Međunarodni monetarni fond, MMF

ISPA – *Instrument for Structural Policies for Pre-Accession* – Instrument strukturne politike u procesu pridruživanja

JRC – *Joint Research Centre* – Zajednički istraživački centar

LIFE – *L'Instruments Financiers pour l'Environnement (Financial Instrument for the Environment)* – Finansijski instrument za životnu sredinu

MEDA – *Euro-Mediterranean Partnership* – Evro-mediteransko partnerstvo

MFA – *Macro-Financial Assistance* – Makrofinansijska pomoć

NEST – *New and emerging science and technology* – Nove nauke i tehnologije

NIS – *Newly Independent States* – Nove nezavisne države

NMS – *New Member States* – Nove države članice

NUTS – *Nomenclature of Units for Territorial Statistics* – Nomenklatura statističkih teritorijalnih jedinica

OECD – *Organisation for Economic Co-operation and Development* – Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj

OSI – *Open Society Institute* – Institut za otvoreno društvo

PHARE – *Poland Hungary Assistance for the Reconstruction of the Economy* – Pomoć za obnovu privrede Poljske i Mađarske

SAPARD – *Special Action Programme for Pre-Accession Aid for Agricultural and Rural Development* – Posebni akcioni program za pretpristupnu pomoć za poljoprivredu i ruralni razvoj

SME – *Small and Medium-sized Enterprise* – Mala i srednja preduzeća. MSP

TACIS – *Technical Assistance for the Commonwealth of Independent States* – Tehnička pomoć za Zajednicu nezavisnih država

TAIEX – *Technical Assistance and Information Exchange Instrument* – Instrument za tehničku pomoć i razmenu informacija

TEN – *Trans-European Networks* – Transevropske mreže

V4 – *Visegrad four (countries) The Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland, the Republic of Slovakia* – Višeogradska četvorka (Češka, Mađarska, Poljska, Slovačka)

WBC – *Western Balkan Countries* – Zemlje zapadnog Balkana